

**Gemeente
Haarlem**

Evaluatie minimabeleid

**Haarlems minimabeleid
vergroot
bestaanszekerheid**

9 maart 2020

Angelica van der Kraan

SMSR

Inhoudsopgave

1.	Inleiding en leeswijzer	5
1.1	Begrippen en toelichting	6
1.1.1	Inkomensgrens	6
1.1.2	HaarlemPas	6
1.1.3	Armoedeval en inkomensgrens minimabeleid	7
1.1.4	Draagkrachtberekening	7
1.1.5	Aantallen Minimamonitor wijken soms af van gemeentelijke registratie	8
2.	Beoogde resultaten ruimschoots bereikt	9
2.1	Beoogd resultaat 2020	9
2.2	Behaalde resultaten	9
2.3	Aantal huishoudens naar inkomensgrens in Haarlem	10
3.	Activiteiten per speerpunt	11
3.1	Speerpunt 1: Bevorderen van zelfredzaamheid en participatie	11
3.1.1	Scholingsfonds voor mensen in de bijstand	11
3.1.2	Ervaringsdeskundigen in opleiding	11
3.1.3	HaarlemseStudieLening (HSL)	12
3.1.4	Ondersteuning van ZZP'ers (1-5-5 Help een bedrijf)	12
3.1.5	Tegemoetkoming kosten kinderopvang.	12
3.1.6	Taalplein en vluchtelingenwerk	13
3.1.7	Bibliotheekabonnement	13
3.2	Speerpunt 2: Preventie van (langdurige) armoede, onder andere door preventie van schulden.	13
3.3	Speerpunt 3: Verminderen van armoede van kinderen en jongeren.	15
3.3.1	Schoolkostenregeling en brugklaspakket	16
3.3.2	Huiswerkbegeleiding	16
3.3.3	Kinderkeuzebudget en ansichtkaarten actie	17
3.3.4	Fietsen en laptops voor scholieren door Leergeld en Fonds Urgente Noden	18
3.3.5	Jeugdfonds Sport en Cultuur	18
3.3.6	Gratis peuteropvang (voorheen peuterspeelzaal)	18
3.3.7	Schuldpreventie voor jongeren	19

3.3.8	Pilot voeding op scholen	19
3.3.9	Activiteiten voor kinderen	19
3.4	Speerpunt 4: Ondersteuning bij leven van een laag inkomen.	20
3.4.1	De HaarlemPas	20
3.4.2	Gratis identiteitskaart met het HaarlemPas	21
3.4.3	Individuele inkomenstoelage	21
3.4.4	Tegemoetkoming in zorgkosten	22
3.4.5	Tafeltje Dekje	23
3.4.6	Fonds Urgente Noden	24
3.4.7	Bijzondere bijstand	24
3.4.5.2	Bijzondere bijstand in een aantal kostensoorten uitgelicht	24
3.5	Speerpunt 5: Vergroten van bereik van minimaregelingen, waaronder ook het vereenvoudigen van regelgeving.	27
3.5.1	Communicatie minimabeleid	27
3.5.2	Digitaal platform	29
3.5.3	Digisterker; samenwerking met de bibliotheek	29
3.6	Toevoegingen minimabeleid vanaf 2016	29
3.6.1	Kindgelden	29
3.6.2	Verhoging inkomensgrens minimaregelingen naar 120%	30
3.6.3	Sporten voor volwassenen	30

4. Uitvoering 31

4.1	Extra formatie, achterstanden opgelost	31
4.1.1	Meer Haarlemmers bereikt, meer aanvragen afgehandeld	31
4.1.2	Aanpak toezenden aanvragen	31
4.2	Verbinding met de stad	31
4.2.1	Minimateam gaat de stad in	31
4.2.2	Route via de sociale wijkteams	32
4.2.3	Warme overdracht tussen de afdelingen	32
4.2.4	Klanttevredenheidsonderzoek	32
4.3	Minimabudget	32

5. Minimamonitor en Inkomenseffectrapportage 2018-2019 door Kwiz 33

5.1	Onderzoek Minimamonitor	33
-----	-------------------------	----

5.2	Werk in plaats van een bijstandsuitkering leidt tot een hoger besteedbaar inkomen	33
5.3	Ondersteuning vanuit het minimabeleid heeft een positief effect op de bestedingsruimte van huishoudens.	35
5.3.1	Geflatteerd beeld	35
5.4	Haarlemmers maken gebruik van de minimaregelingen	36
5.5	Aantal Haarlemse kinderen dat in armoede opgroeit	37
5.6	Minimamonitor: Haarlem heeft een zeer actief minimabeleid	38
6.	Conclusies	39
6.1	Haarlemse minimabeleid boekt mooie resultaten	39
7.	Denkrichtingen voor nieuw te ontwikkelen beleid	41

1. Inleiding en leeswijzer

Met de nota: Minimabeleid 'Samen actief tegen armoede 2016-2020'¹ heeft gemeente Haarlem in januari 2016 het minimabeleid voor vier jaar vastgelegd. Nu het einde van de periode in zicht komt, maken we de balans op en evalueren we het minimabeleid.

In 2017 is met de nota 'Kansen voor alle Haarlemse kinderen'² extra ingezet op de bestrijding van armoede bij kinderen. In 2018 is met de nota 'Voortzetten minimabeleid 2018-2019'³ de stand van zaken in 2018 weergegeven. Bij de bespreking van de nota 'Voortzetten minimabeleid 2018-2019' in de commissie Samenleving is toegezegd dat het bereik en de effectiviteit van het minimabeleid wordt geëvalueerd. Om de vragen in deze toezegging te kunnen beantwoorden is een extern onderzoek verricht door onderzoeksbureau Kwiz; de Minimamonitor en Inkomens- effectrapportage gemeente Haarlem 2018-2019. Deze Minimamonitor is als bijlage bijgevoegd.

In de nota 'Samen actief tegen armoede' zijn vijf speerpunten geformuleerd voor het minimabeleid:

1. *Bevorderen van zelfredzaamheid en participatie.*
2. *Preventie van (langdurige) armoede, onder andere door preventie van schulden.*
3. *Verminderen van armoede van kinderen en jongeren.*
4. *Ondersteuning bij leven van een laag inkomen.*
5. *Vergroten van bereik van minimaregelingen, waaronder ook het vereenvoudigen van regelgeving.*

Voor deze speerpunten is in 2016 het beoogde resultaat voor 2020 beschreven. In hoofdstuk 2 is toegelicht dat deze resultaten al in 2018 ruimschoots zijn bereikt. In hoofdstuk 3 staan de resultaten van de verschillende speerpunten nader uitgewerkt.

Hoofdstuk 4 behandelt de uitvoering van het minimabeleid.

Bureau Kwiz is gevraagd onderzoek te doen naar de effectiviteit van het beleid en het bereik van onze inwoners met alle voorzieningen. In Hoofdstuk 5 staan - beknopt - de bevindingen die gepubliceerd zijn in de Minimamonitor en Inkomenseffectrapportage Gemeente Haarlem 2018-2019 door Kwiz⁴.

Hierna volgen in hoofdstuk 6 de conclusies en afgesloten wordt met denkrichtingen voor het nieuw te formuleren beleid.

¹ <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Vergaderingen/Raad/2016/21-januari/19:30/Samen-actief-tegen-armoede/2015488128-2-Raadsstuk-Samen-actief-tegen-armoede-2.pdf>

² <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Vergaderingen/Raad/2017/20-juli/19:30/Kansen-voor-alle-Haarlemse-kinderen/2017174103-1-Kansen-voor-alle-Haarlemse-kinderen-1.pdf>

³ <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Vergaderingen/Commissie-samenleving/2018/19-april/17:00/18-15-uur-Voortzetten-minimabeleid-2018-2019-FR/2017514381-1-Voortzetten-minimabeleid-2018-2019.pdf>

⁴ Bijlage 1 bij dit rapport

1.1 Begrippen en toelichting

Hieronder een toelichting van begrippen die in deze evaluatie gebruikt worden.

1.1.1 Inkomensgrens

De inkomensgrens voor het minimabeleid voor de beleidsperiode 2016-2020 was gesteld op 115% van de bijstandsnorm. In het Coalitieprogramma Duurzaam Doen 2018-2022⁵ is besloten de inkomensgrens voor het minimabeleid te verhogen naar 120%. Vanaf 1 januari 2019 is de verhoging van de inkomensgrens naar 120%⁶ ingevoerd.

1.1.2 HaarlemPas

De HaarlemPas is de basis van het Haarlemse minimabeleid. Deze pas wordt aan alle Haarlemmers verstrekt die een inkomen hebben tot 120% van de bijstandsnorm en aan hun inwonende kinderen van 4 tot en met 17 jaar.

De HaarlemPas wordt automatisch (ambtshalve) verstrekt aan gezinnen waarvan duidelijk is dat zij over een laag inkomen beschikken. Zoals gezinnen die:

1. een uitkering op grond van de Participatiewet, IOAW of IOAZ ontvangen;
2. een aanvulling ontvangen op een onvolledig AOW-pensioen van de Sociale Verzekeringsbank;
3. kwijschelding ontvangen op de gemeentelijke belastingen;
4. bijzondere bijstand ontvangen;
5. een WSNP-traject (wettelijke schuldsanering) volgen, of;
6. een traject minnelijke schuldenregeling bij de gemeente volgen.

De HaarlemPas wordt toegekend per kalenderjaar. Ook wanneer iemand meer gaat verdienen in dat kalenderjaar, blijft recht op de HaarlemPas toch bestaan voor dat jaar.

De HaarlemPassen voor het nieuwe jaar worden in het laatste kwartaal aan inwoners uit de automatische doelgroep gestuurd. Inwoners met een HaarlemPas die niet in de automatische doelgroep vallen, krijgen in het laatste kwartaal een voor-ingevuld formulier om de HaarlemPas voor het nieuwe jaar aan te vragen.

Uiteraard staat het aanvraagformulier ook op de website en is de HaarlemPas het hele jaar aan te vragen.

Inwoners met een HaarlemPas ontvangen regelmatig informatie over (minima)regelingen waar zij gebruik van kunnen maken. Ook stuurt Haarlem hen vooraf ingevulde aanvraagformulieren voor regelingen als vanuit het systeem duidelijk is dat zij hiervoor in aanmerking komen. Denk hierbij aan de schoolkostenregeling. Andere regelingen zijn met de HaarlemPas eenvoudig aan te vragen; de inkomens- en vermogenscontrole is immers al gedaan.

Ook partners in de stad maken gebruik van de HaarlemPas om hun de doelgroep te bepalen. Door deze werkwijze is het gebruik van de minimaregelingen flink gestegen in de afgelopen jaren en bereikt Haarlem meer gezinnen die dit nodig hebben.

⁵ <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/informatie-over/college-van-b-en-w/Coalitieprogramma-Duurzaam-Doen-2018-2022.pdf>

⁶ <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Vergaderingen/Besluitenlijst-BenW/2018/25-september/10:00/Verhogen-inkomensgrens-minimabeleid-naar-120-en-aanpassen-beleidsregels-HaarlemPas-2019/2018401226-1-Verhogen-inkomensgrens-minimabeleid-naar-120-en-aanpassen-beleidsregels-HaarlemPas-2019.pdf>

1.1.3 Armoedeval en inkomensgrens minimabeleid

De armoedeval is het mechanisme dat er voor zorgt dat mensen er financieel op achteruit kunnen gaan wanneer zij de overstap maken van uitkering naar werk, of wanneer zij meer gaan verdienen. Dit komt doordat ondersteunende maatregelen zoals toeslagen en tegemoetkomingen worden afgebouwd wanneer het inkomen stijgt. De werking van de armoedeval kan mensen beperken in de ontwikkeling van hun inkomen. Om de armoedeval te vermijden kunnen mensen de afweging maken om hun inkomen (uit arbeid) niet te vergroten, of om niet te gaan werken vanuit de bijstand. Het verlies aan financiële regelingen weegt dan zwaarder dan het hogere inkomen uit arbeid.

Om een beeld te geven bij de percentages is in onderstaande tabel opgenomen wat de inkomensgrenzen zijn van het minimabeleid bij huishoudens van 21 jaar tot de AOW-leeftijd. Wanneer iemand fulltime gaat werken vanuit de bijstand voor het minimumloon⁷ stijgt het inkomen:

- Een alleenstaande gaat van bijstandsniveau (100%) naar 152%;
- Een alleenstaande ouder gaat van bijstandsniveau (100%) naar 149%;
- Gehuwden gaan van bijstandsniveau (100%) naar 106%.

2020	Norm	Netto per maand zonder vakantiegeld		
Niveau inkomen		alleenstaand	Alleenstaande ouder	gehuwden
Bijstandsniveau	100%	€ 1.000	€ 1.021	€ 1.429
	110%	€ 1.100	€ 1.123	€ 1.572
Minimaniveau Haarlem	120%	€ 1.200	€ 1.277	€ 1.714
	130%	€ 1.300	€ 1.328	€ 1.858
		Minimumloon omgezet naar percentage inkomensgrens		
Minimumloon netto zonder vakantiegeld	€ 1.521	152%	149%	106%

Het is een groot verschil of een alleenstaande (ouder) gaat werken of één van de partners van een (echt)paar. Dit komt omdat de bijstandsnorm voor gehuwden ca 30% hoger ligt dan voor alleenstaanden of alleenstaanden ouders. Natuurlijk gaat niet iedereen fulltime werken. Steeds meer werk wordt parttime of als oproepwerk aangeboden. Ook lukt fulltime werk niet altijd door mantelzorg of opvoeding van kinderen.

Een alleenstaande ouder die 32 uur gaat werken⁸ zal net boven de inkomensgrens van 120% komen, maar onder een inkomensgrens van 130% blijven.

1.1.4 Draagkrachtberekening

Om de armoedeval in de miniregelingen te beperken, is er een draagkrachtregeling. Afhankelijk van het inkomen, ontvangen inwoners, ook wanneer zij boven de grens van 120% bijstandsnorm komen, een vergoeding voor onevenredig hoge kosten. Denk bijvoorbeeld aan hoge zorgkosten. De draagkracht is het vermogen om zelf kosten te betalen. De draagkracht wordt berekend op basis van het jaarinkomen.

⁷ Het minimumloon verschilt soms iets bijvoorbeeld door de afdracht van pensioenpremies

⁸ De precieze netto hoogte van het minimumloon kan wat fluctueren afhankelijk van de invloed van de COA en belastingafdracht. Individueel zal altijd een berekening op maat moeten worden gemaakt.

Van het (gezins)inkomen boven de inkomensgrens van 120% wordt 35% per jaar aangemerkt als draagkracht waarmee iemand zelf in de kosten kan voorzien.

Voorbeeld; als het inkomen € 100 per maand boven de inkomensgrens komt dan is de draagkracht op jaarbasis € 100 x 12 x 35%= € 420. Heeft iemand drie kinderen op de middelbare school, dan komt hij niet in aanmerking voor het volledige bedrag van € 600, maar voor € 180 (€ 600 min draagkracht van € 420).

Zijn er binnen een jaar opnieuw kosten, zoals bijvoorbeeld de noodzakelijke aanschaf van een nieuwe bril, dan wordt er geen draagkracht meer in mindering gebracht op de bijzondere bijstand.

1.1.5 Aantallen Minimamonitor wijken soms af van gemeentelijke registratie

Voor de berekeningen van het bereik van de minima en de minimaregelingen is gebruik gemaakt van de cijfers uit 2018. Hiervoor zijn gemeentelijke registraties geraadpleegd van de minimaregelingen en schulddienstverlening en zijn er gegevens overlegd door het Jeugdfonds Sport en Cultuur en door stichting Leergeld. Deze gegevens zijn vergeleken met de gegevens uit de basisregistratie personen van mei 2019. De basisadministratie is gebruikt voor het verkrijgen van de data van de huishoudsamenstelling. Uiteraard zijn alle gegevens anoniem gebruikt conform de AVG.

Door het combineren van deze data is er meer inzicht ontstaan in de samenstelling van de minimagezinnen in Haarlem. Echter door het combineren van de cijfers uit 2018 met de basisadministratie uit mei 2019 wijken de cijfers af van de totale verstrekking die gedaan zijn vanuit de minimaregelingen, het Jeugdfonds Sport en Cultuur en stichting Leergeld. Alleen Haarlemmers die in 2018 verstrekkingen ontvingen en in mei 2019 nog in de basisregistratie stonden ingeschreven tellen mee.

Daarnaast telt de gemeentelijke registratie van minimaregelingen het aantal verstrekkingen. Iemand die een aanvraag voor kosten uit 2017 indient in 2018 en tegelijkertijd ook de aanvraag uit 2018 telt voor de gemeentelijke registratie 2018 dus twee keer mee. De Minimamonitor daarentegen gaat uit van unieke klanten en telt deze aanvrager dus slechts één keer mee. Dit geldt ook voor de verstrekkingen van het Jeugdfonds Sport en Cultuur en stichting Leergeld. In de Minimamonitor wordt dit in bijlage 3 op pagina 40 toegelicht.

Bij het onderdeel **Inkomenseffectrapportage** uit de Minimamonitor is gewerkt met de cijfers en het beleid van 2019 en met de Haarlemse inkomensgrens van 120%.

2. Beoogde resultaten ruimschoots bereikt

2.1 Beoogd resultaat 2020

In 'Samen actief tegen armoede' is het volgende opgenomen:

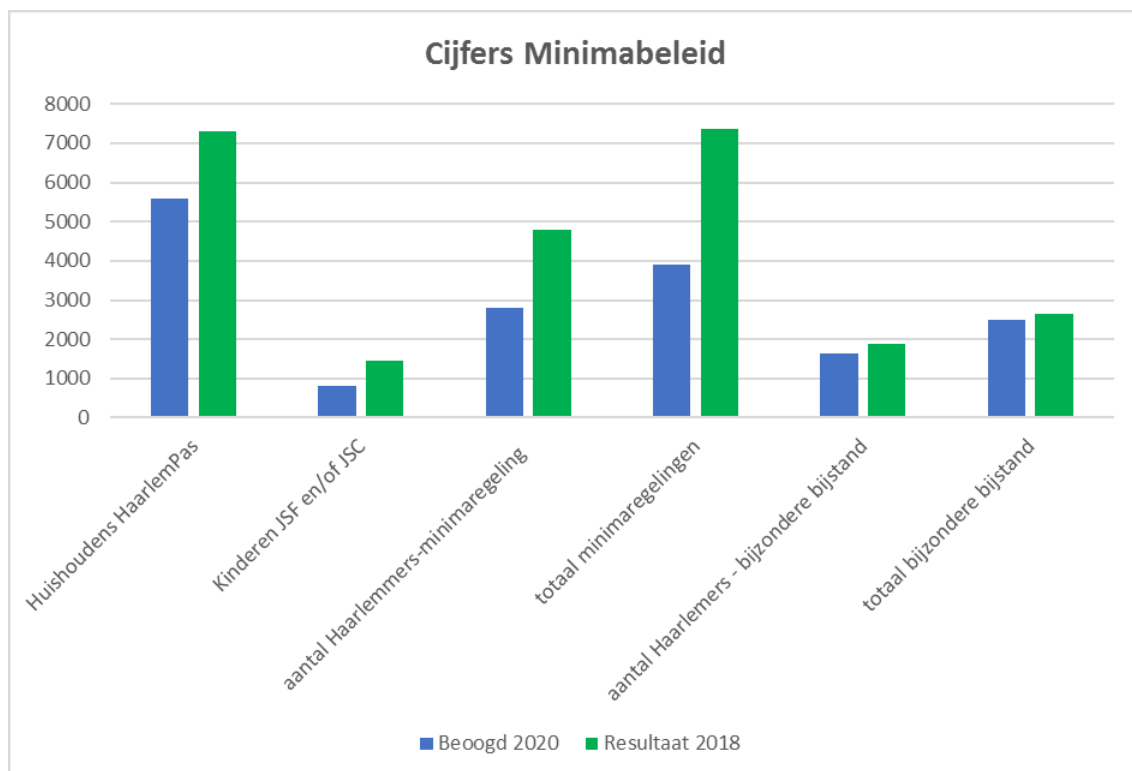
Weinig geld hebben mag voor Haarlemmers geen belemmering zijn om mee te doen in de samenleving. Daarom wil de gemeente het bereik van de voorzieningen laten groeien conform de meerjarenbegroting 2016 - 2020.

Het beoogde resultaat in 2016 gesteld voor 2020 was:

- 5.600 huishoudens maken gebruik van de HaarlemPas
- 800 kinderen maken gebruik van JeugdSportFonds of JeugdCultuurFonds
- 2.800 Haarlemmers maken gebruik van een minimaregeling
- 3.900 toekenningen minimaregelingen
- 1.650 Haarlemmers maken gebruik van individuele bijzondere bijstand
- 2.500 individuele toekenningen bijzondere bijstand.

2.2 Behaalde resultaten

In 2018 zijn de beoogde resultaten voor 2020 al ruimschoots behaald:

- **7.300 huishoudens** maken gebruik van de **HaarlemPas**, in plaats van de beoogde 5.600. Dit is een extra bereik van 1.700 huishoudens.
- **1.237 kinderen** maken gebruik van het **JeugdSportFonds** én **222 kinderen** maken gebruik van het **JeugdCultuurFonds** (tegenwoordig het Jeugdfonds Sport en Cultuur). In plaats van de beoogde 800 kinderen die gebruik maken van één van de fondsen waren er in totaal 1.459 verstrekkingen, ruim hoger dan het streven van 800. Kinderen mogen van beide fondsen gebruik maken, een deel van de 1.459 verstrekkingen is aan kinderen gedaan die beide fondsen gebruiken.
- **4.800 Haarlemmers** maken gebruik van een **minimaregeling**, in plaats van het beoogde resultaat van 2.800. Een extra bereik van 2.000.
- **7.350 toekenningen minimaregelingen**, in plaats van het beoogde resultaat van 3.900. Dit is 3.450 hoger dan het streven.
- **1.871 Haarlemmers** maken gebruik van individuele **bijzondere bijstand**, in plaats van het beoogde resultaat van 1.650. Dit is 220 hoger dan het streven.
- **2.650 individuele toekenningen** bijzondere bijstand worden verstrekt, in plaats van het beoogde resultaat van 2.500. Dit is 150 hoger dan het streven.

2.3 Aantal huishoudens naar inkomensgrens in Haarlem

Het aantal huishoudens met een laag inkomen in Haarlem volgens de minimascan⁹ 2018 van Stimulansz.

Aantal huishoudens tot inkomensgrens Haarlem				
	100%	115%	120%	130%
2016	5.489	8.941	9.897	11.756
2017	5.509	8.952	9.900	11.742
2018	5.572	9.030	9.976	11.813

Bovenstaande aantallen zijn uitsluitend gebaseerd op het gezinsinkomen er wordt geen rekening gehouden met eventuele vermogen.

⁹ De minimascan van Stimulansz is een tool waarin aantallen huishoudens naar huishoudinkomen zijn opgenomen. Haarlem heeft deze tool aangeschaft, deze staat niet op internet.

3. Activiteiten per speerpunt

3.1 Speerpunt 1: Bevorderen van zelfredzaamheid en participatie

In 'Samen actief tegen armoede 2016-2020' is het volgende opgenomen:

Mensen die leven van een laag inkomen participeren minder. Een uitje, een cursus, het kost allemaal geld. Ook investeren in je eigen ontwikkeling wordt daardoor lastiger. Het zet minima op een (nog grotere) achterstand.

Onder dit speerpunt zijn de volgende regelingen ondergebracht:

- Scholingsfonds voor mensen in de bijstand
- Ervaringsdeskundigen in opleiding
- Haarlemse studielening
- Ondersteuning van zzp'ers (1-5-5 help een bedrijf)
- Tegemoetkoming kosten kinderopvang
- Taalplein
- Gratis bibliotheekabonnement
- Vluchtelingenwerk

Hieronder zijn de resultaten per onderwerp uitgewerkt.

3.1.1 Scholingsfonds voor mensen in de bijstand

Met het minimabeleid 2016 heeft Haarlem gekozen voor de ontwikkeling van een scholingsfonds voor bijstandsgerechtigden. Zij kunnen op eigen initiatief dit fonds inzetten. De verstrekking is een gift. In 2017 zijn de beleidsregels 'scholingsbudget gemeente Haarlem'¹⁰ vastgesteld waarna daadwerkelijk gebruik kon worden gemaakt van dit budget.

In 2017 en 2018 hebben 15 mensen hiervan gebruik gemaakt. Deze regeling is nog vrij nieuw en in ontwikkeling, er is nog geen zicht op de individuele effecten van de gevolgde scholing.

3.1.2 Ervaringsdeskundigen in opleiding

In 2016 zijn (vooruitlopend op de beleidsregels Scholingsfonds) vanuit het scholingsfonds drie vrouwen gestart met de opleiding 'ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting EDASU'. Dit is een driejarige opleiding aan COEVA (Coöperatieve Opleiding voor Ervaringsdeskundigen in Armoede en Sociale Uitsluiting) in Amsterdam. Een heel mooi resultaat is dat twee Haarlemse vrouwen in 2019 zijn afgestudeerd. Hiervan is één deelnemer inmiddels in dienst bij de gemeente Haarlem als ervaringsdeskundige; zij heeft geen uitkering meer nodig.

De opleiding is als zeer pittig ervaren, deels te wijten aan de matige wijze waarop de opleiding georganiseerd is. Van de 19 cursisten uit diverse gemeenten die in 2016 zijn gestart, hebben slechts vijf cursisten de eindstreep gehaald. Dat Haarlem naar verhouding meer deelnemers had die zijn geslaagd, lag grotendeels aan de inzet van de deelnemers zelf. Daarnaast was er door welzijnsorganisatie Dock een medewerker beschikbaar gesteld die de Haarlemse ervaringsdeskundigen ondersteund heeft.

¹⁰

<https://www.google.nl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwjAhfPQiZXnAhWG6aQKHwKRBwkQFIAAegQIARAB&url=https%3A%2F%2Fgemeentebestuur.haarlem.nl%2Fbestuurlijke-stukken%2F2016544556-3-Bijlage-1-Beleidsregels-Scholingsbudget-bijlage-1.pdf&usq=AOvVaw1rkM9LetuDx7l3OGtNG7Lv>

Voor de eerste twee jaren was er regelmatig contact tussen de opleiding en gemeente om de opleiding te helpen ontwikkelen. Het is de opleiding tot op heden niet gelukt om een tweede groep te starten. Gezien de ervaring van de deelnemers is de aangeboden kwaliteit van de opleiding momenteel ook te laag om hier nogmaals mensen te plaatsen.

3.1.3 HaarlemseStudieLening (HSL)

De HaarlemseStudieLening bestaat sinds 2013 en is beschikbaar voor alle Haarlemmers met een HaarlemPas die geen of weinig schulden hebben. De HSL is een renteloze lening die moet worden terugbetaald. Bij de aanvraag wordt gecontroleerd of er geen andere (te hoge) schulden zijn. Vaak blijkt dat mensen die deze aanvraag indienen al schulden hebben. Ook schrikt de vorm van een lening mensen af. Het scholingsbudget onder 3.1.1 is mede ontwikkeld vanwege deze leenangst. Van de HSL wordt daardoor al jaren weinig gebruik gemaakt, in 2018 slechts één keer. Sinds 2018 bestaat het 'levenlanglerenkrediet' voor Nederlanders tussen de 30 en 55 jaar. Dit is een landelijke regeling en wordt uitgevoerd door de DUO. Door het levenlanglerenkrediet is de HaarlemseStudieLening overbodig geworden voor mensen tot 50 jaar. De uitvoering van de HSL kost echter weinig capaciteit. Om deze reden kan de regeling ook prima blijven bestaan en is dan in incidentele gevallen beschikbaar voor mensen die niet in aanmerking komen voor het levenlanglerenkrediet.

3.1.4 Ondersteuning van ZZP'ers (1-5-5 Help een bedrijf)

Voor zelfstandigen die praktische ondersteuning nodig hebben bij de uitoefening van hun bedrijf is de samenwerking aangegaan met '155-Help-een-bedrijf'. Dit is een initiatief van het Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf (IMK). Zij geven adviezen aan zelfstandigen die (tijdelijk) onvoldoende resultaten behalen met hun bedrijf. Zij hebben hiervoor een website met informatie en voor diverse onderwerpen is er een scan, bijvoorbeeld de geldnoodscan. Via het gebruik van de scan komen ondernemers verder in persoonlijk contact met '155-Help-een-bedrijf', maar dit kan ook telefonisch of op andere wijze via de website.

'155-Help-een-bedrijf' geeft advies aan zelfstandigen en verwijst door naar de juiste instanties zoals de bank, de Belastingdienst of Kamer van Koophandel. Ook verwijzen zij voor het indienen van aanvragen voor ondersteuning door naar de gemeente als dit nodig is. Bijvoorbeeld om een beroep te doen op het 'Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004' (BBZ) of een andere regeling. Er zijn gemiddeld twaalf meldingen per maand van Haarlemse zelfstandigen. Ongeveer zes hiervan worden doorverwezen om een beroep te doen op het Besluit bijstandverlening zelfstandigen. Door de samenwerking met '155-Help-een-bedrijf' hebben Haarlemse zelfstandigen met een laag inkomen een extra ingang naar de gemeente waarbij zij worden aangesproken als zelfstandige en het verbeteren van het bedrijfsresultaat centraal staat. Als blijkt dat de zelfstandige zijn bedrijfsresultaten tijdelijk door externe omstandigheden niet op eigen kracht op een bestaanszekerheidsniveau kan brengen, wordt doorverwezen naar de gemeente om eventueel een aanvraag in te dienen voor een Bbz-uitkering. De verwachting moet dan wel zijn dat het bedrijf in de kern levensvatbaar is.

3.1.5 Tegemoetkoming kosten kinderopvang.

Kinderopvang stelt ouders in staat te werken of te participeren. De meeste gezinnen kunnen voor de kosten een beroep doen op de landelijke toeslag kinderopvang via de belastingdienst. Ouders die geen beroep kunnen doen op de landelijke toeslag maar wel door sociale of medische omstandigheden kinderopvang nodig hebben, kunnen een beroep doen op de tegemoetkoming van de gemeente. De laatste jaren neemt het beroep op deze regeling behoorlijk toe. Een tweetal wijzigingen heeft hiervoor gezorgd. Sinds 2016 is ook het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) aangewezen als partner om een sociaal medische indicatie (SMI) voor kinderopvang te verstrekken. Het CJG signaleert in steeds meer gezinnen dat kinderopvang (tijdelijk) nodig is

bijvoorbeeld wegens ziekte of om rust te creëren binnen het gezin. In 2017 is de vermogenstoets uit de berekening van de tegemoetkoming gehaald.

Bij een interne steekproef in 2019, genomen door het auditteam van de gemeente Haarlem, bleek geen sprake te zijn van een te ruimhartig gebruik van de tegemoetkoming in de kosten kinderopvang.

Aantal gezinnen dat gebruik maakt van kinderopvang SMI	
2015	32
2016	59
2017	86
2018	92
2019	86

3.1.6 Taalplein en vluchtelingenwerk

In 2016 werd vanuit het minimabeleid en het daartoe bestemde minimabudget de inzet betaald van het Taalplein bij de Bibliotheek en bij Vluchtelingenwerk. Het doel hiervan is om vluchtelingen met een status te begeleiden bij hun integratie in de stad en zo de participatie en zelfstandigheid te bevorderen. Met de komst van speciale budgetten voor statushouders zijn deze activiteiten in 2017 opgepakt door de werkgroep statushouders van de gemeente. Dit past ook beter bij de doelgroep; immers niet iedere statushouder valt per definitie onder de minima.

3.1.7 Bibliotheekabonnement

Een abonnement op de bibliotheek bevordert het meedoen en participeren. De bibliotheek biedt vele activiteiten waaraan mensen kunnen deelnemen of elkaar ontmoeten. Met een abonnement zijn de faciliteiten zoals internet gratis zodat mensen die thuis geen internet hebben bij de bibliotheek online kunnen solliciteren, zoeken naar een woning of andere informatie vinden. Vanaf 2016 is het lidmaatschap van de bibliotheek gratis voor HaarlemPashouders.

Aantal verstrekte bibliotheekabonnementen	
2016	300
2017	650
2018	720
2019	748

3.2 Speerpunt 2: Preventie van (langdurige) armoede, onder andere door preventie van schulden.

In 'Samen actief tegen armoede 2016-2020' is het volgende opgenomen:

Vaak gaat armoede samen met schulden. Daarom richt één van de pijlers zich op het voorkomen van schulden en het bestrijden van langdurige armoede.

Regelingen ondergebracht onder dit speerpunt zijn:

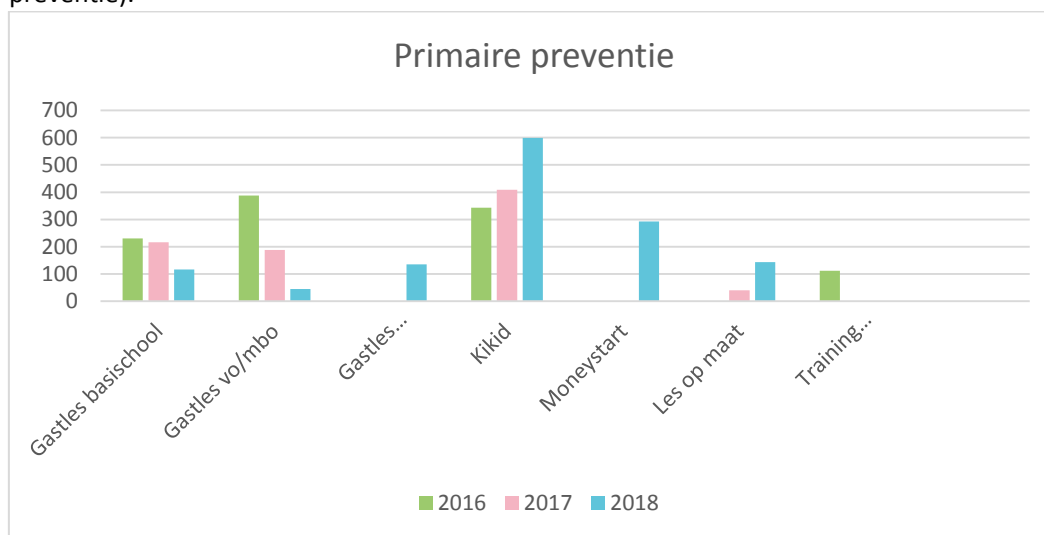
- Preventie schulden
- Subsidie voor Schuldhulpmaatje
- Inspringbudget schulddienstverlening (project 'Goede Gieren' later het 023 Steunfonds)

De veranderende maatschappelijke kijk op schuldhulpverlening heeft in 2012 geresulteerd in de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) gevolgd door aanpassingen van de wet in 2017. In mei 2016 is het beleidsplan Schulddienstverlening 'Stevig op eigen benen' vastgesteld. De

uitvoering van het inspringbudget (momenteel maatwerkbudget) is samen met preventie schulden en de subsidie voor Schuldhulpmaatje sinds 2018 ondergebracht bij Schulddienstverlening. De evaluatie van deze onderwerpen maken deel uit van het evaluatierapport beleid Schulddienstverlening Stevig op eigen benen 2016-2019¹¹ en staan hieronder beknopt toegelicht.

Preventie schulden

Haarlem geeft gastlessen over omgaan met geld aan scholieren en geïnteresseerden om bewustzijn op dit thema te creëren en te voorkomen dat inwoners financiële problemen krijgen (primaire preventie).

Klanten Schulddienstverlening krijgen de cursus 'Grip op geld'. Weer leren omgaan met geld is belangrijk om zo te voorkomen dat iemand na een schuldregeling toch weer terugvalt in oud gedrag (tertiaire preventie).

Schuldhulpmaatje

Deze organisatie zet vrijwilligers in die inwoners met geldzorgen of schulden ondersteunen. Soms helpen vrijwilligers zo inwoners op weg naar aanmelding bij Schulddienstverlening, maar soms is vrijwillige begeleiding gedurende een bepaalde periode voldoende om uit de problemen te komen. In onderstaand tabel staan de activiteiten van Schuldhulpmaatje in 2018 in Haarlem.

Schuldhulpmaatje		
	2018	toelichting
Aantal actieve maatjes	33	
Aantal cliënten	102	waarvan 17 jongeren [18-27 jr], 26 mensen van [27-35 jr]
Aantal aangemelde trajecten	88	
Aantal dossiers afgesloten	68	
Aantal coördinatoren	2	

023 Steunfonds

Dit fonds wordt ingezet om een belemmerende schuld weg te nemen, zodat toegang tot reguliere

¹¹ <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Verzamelingen/Besluitenlijst-BenW/2019/29oktober/10:00/Evaluatierapport-Schulddienstverlening-Stevig-op-eigen-benen>

schulddienstverlening mogelijk wordt. De gemeente koopt de schuld af en op basis van een leenovereenkomst betaalt de klant de gemeente in termijnen af. Vanuit het minimabeleid was voor de jaren 2016 t/m 2019 jaarlijks € 50.000 voor deze innovatieve aanpak van belemmerende schulden beschikbaar. De gemeenteraad heeft daarnaast nog aanvullend budget beschikbaar gesteld. Sinds najaar van 2017 is het 023 Steunfonds ook ingezet voor het wegnemen van belemmerende zorgschulden, waardoor inwoners niet konden deelnemen aan de Gemeentelijke zorgpolis.

	Jaar	aantal klanten	totaal	gem. per klant
pilot Goede Gieren	2016	18	€ 32.000,00	€ 1.777,78
023 Steunfonds	2017	62	€ 72.000,00	€ 1.161,29
	2018	116	€ 170.000,00	€ 1.465,52

3.3 Speerpunt 3: Verminderen van armoede van kinderen en jongeren.

In 'Samen actief tegen armoede 2016-2020' is het volgende opgenomen:

Opgroeien in armoede betekent vaak een slechte start.

In 2016 is daarom gekozen om participatie van kinderen een apart speerpunt te geven.

Meer kinderen zijn de afgelopen jaren bereikt. Het aantal HaarlemPassen voor kinderen van 4 tot en met 17 jaar is gestegen van 1.961 kinderen in 2015 naar 2.535 kinderen in 2018. Uit de Minimamonitor blijkt dat er in 2018 bijna 3000 kinderen vanaf 4 jaar leefden in een gezin met een inkomen tot 115%. Van deze kinderen beschikt 85% in 2018 over de HaarlemPas (2550 kinderen). In 2019 (toen de inkomensgrens naar 120% werd verhoogd) is het aantal kinderen met een HaarlemPas gestegen naar 2609 kinderen.

Ook landelijk is er steeds meer aandacht voor het opgroeien in armoede. Vanaf 2017 kwam vanuit het ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid extra geld beschikbaar om kinderen uit gezinnen met een laag inkomen te ondersteunen; de zogeheten 'Kindgelden'. Daarbij kwam de opdracht om meer kinderen te bereiken én kinderen op meerdere gebieden te ondersteunen. Samenwerking met andere organisaties die zich richten op kinderen maakt deel uit van de opdracht. Landelijk is hiervoor het samenwerkingsverband Sam& (samen voor alle kinderen)¹² voor opgericht. Het Jeugdfonds Sport en Cultuur en stichting Leergeld maken hier deel van uit.

In Haarlem is in 2017 met de nota 'Kansen voor Haarlemse kinderen'¹³ gekozen om met deze Kindgelden de ondersteuning aan kinderen te versterken. Er is gesproken met kinderen en met partners in de stad over wat Haarlemse kinderen het meest nodig hebben om goed mee te kunnen doen. Het meedoen met andere kinderen op school en thuis werd vaak genoemd. Een laptop, een fiets en het maken van een uitstapje was iets dat kinderen vaak misten. Daarnaast wilden kinderen ook zelf een keuze kunnen maken.

De kindgelden zijn ingezet voor het mogelijk maken van de oprichting in 2017 van stichting Leergeld Haarlem-Zandvoort, voor het kinderkeuzebudget, voor het organiseren van activiteiten

¹² <https://www.samenvoorallekinderen.nl/>

¹³ <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Vergaderingen/Raad/2017/20-juli/19:30/Kansen-voor-alle-Haarlemse-kinderen/2017174103-1-Kansen-voor-alle-Haarlemse-kinderen-1.pdf>

voor kinderen en voor voeding op scholen. Bestaande regelingen zijn verruimd of versterkt zodat meer kinderen mee kunnen doen. Zoals een hoger bereik voor het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Een deel van het budget is gericht ingezet voor actuele ontwikkelingen. Zo is er eind 2019 aan alle kinderen met een HaarlemPas een Fashioncheque verstrekt.

Het budget voor de Kindgelden wordt gericht besteed aan kinderen in armoede en sluit aan bij actuele ontwikkelingen.

Regelingen ondergebracht onder dit speerpunt:

- Schoolkostenregeling kinderen
- Brugklaspakket in de schoolkostenregeling
- Huiswerkbegeleiding
- Kinderkeuzebudget en ansichtkaartenactie
- Leergeld (fietsen en laptops voor scholieren)
- Jeugdfonds Sport en Cultuur
- Gratis peuterspeelzaal
- Schuldpreventie voor jongeren
- Pilot voeding op scholen
- Activiteiten voor kinderen

3.3.1 Schoolkostenregeling en brugklaspakket

Haarlem heeft al jaren een schoolkostenregeling voor kinderen van 4 tot en met 17 jaar op de basisschool, de middelbare school en het Mbo.

De schoolkostenregeling kent de volgende bedragen: € 100,-- per kind voor de basisschool, € 200,-- per kind voor de middelbare school en aanvullend € 200,-- voor de brugklas (één keer per kind). Sinds 2016 maakt het brugklaspakket deel uit van de schoolkostenregeling. Dit was het gevolg van gesprekken in 2015 met diverse inwoners uit de doelgroep. De extra kosten in de brugklas (zoals woordenboeken, atlas, schooltas) waren voor velen een groot probleem.

De afgelopen jaren is ook flink ingezet op het verbeteren van de uitvoering van de minimaregelingen. Door alle communicatie over de HaarlemPas en de vele regelingen zijn veel gezinnen met schoolgaande kinderen in beeld gekomen. Deze gezinnen ontvangen allemaal een formulier waarop de naam- en adresgegevens van ouders en kinderen al staan afgedrukt. Ouders hoeven alleen nog aan te geven waaraan zij de schoolkostenregeling willen besteden, een bankrekeningnummer in te vullen en te ondertekenen.

Verbetering van de bedrijfsvoering is een continu proces. In 2019 zijn de formulieren al voor de zomervakantie verstuurd zodat ouders bij de start van het schooljaar konden beschikken over de tegemoetkoming.

Aantal gezinnen dat gebruik maakt van schoolkostenregeling	
2015	1.002
2016	1.005
2017	1.157
2018	1.250
2019	1.204

3.3.2 Huiswerkbegeleiding

De huiswerkbegeleiding kan worden ingezet wanneer een kind onvoldoende resultaat behaalt op de middelbare of basisschool. Ouders kunnen deze regeling aanvragen met een ondersteuningsbrief van de school. Een kind kan één jaar huiswerkbegeleiding per schooltype

krijgen. De tegemoetkoming is maximaal € 100,-- per maand. Met deze regeling worden steeds meer gezinnen ondersteund.

Aantal gezinnen dat gebruik maakt van huiswerkbegeleiding	
2015	25
2016	53
2017	92
2018	81
2019	82

3.3.3 Kinderkeuzebudget en ansichtkaarten actie

Het kinderkeuzebudget is een budget dat kinderen de mogelijkheid geeft om zelf te kiezen. Het kinderkeuzebudget is € 50,-- per kind. Het wordt samen met de schoolkostenregeling verstrekt. Er hoeft dus geen aparte aanvraag voor worden ingediend. Gezinnen ontvangen met het kinderkeuzebudget een ansichtkaart waarop het kind kan aangeven waaraan het kinderkeuzebudget is besteed. Kinderen geven op deze ansichtkaart veel verschillende bestedingen aan voor hun keuzebudget. Uitstapjes naar de Linnaeushof, Artis, trampolinespringen of zwemmen zijn gedaan. Winkelen met vriendinnen, of de aanschaf van sportkleding, een skelter of speelgoed worden genoemd. Kinderen gaven ook aan te sparen voor grotere zaken. Alle kinderen die de ansichtkaart terug sturen, ontvangen vanaf 2019 een VVV-bon als bedankje. In 2017 en 2018 was dit een bioscoopbon voor twee personen.

Aantal kinderen dat de ansichtkaart heeft teruggestuurd	
2017	150
2018	312
2019	365

3.3.4 Fietsen en laptops voor scholieren door Leergeld en Fonds Urgente Noden

In 2016 en 2017 zijn gesprekken gevoerd met ouders en partners in de stad over wat kinderen uit gezinnen met een laag inkomen nodig hebben. Een goede fiets en laptop zijn voor veel kinderen op de middelbare school onmisbaar. Gezinnen met een laag inkomen kunnen hierin vaak niet voorzien.

In veel gemeenten is de stichting Leergeld actief die gezinnen ondersteunt in dit soort kosten. In Haarlem bestond de stichting Leergeld nog niet. In 2017 kwam landelijk extra budget beschikbaar om kinderen in armoede te ondersteunen. De stichting Leergeld werd door gemeenteraad en partners genoemd als organisatie die goed zou kunnen meewerken aan het ondersteunen van de kinderen. In 2017 is in Haarlem het initiatief genomen om ook een stichting Leergeld op te richten. Leergeld Haarlem en Zandvoort is in het voorjaar 2018 gestart. Het eerste jaarverslag¹⁴ kwam in 2019 uit.

In 2017 was dit budget voor kinderen echter al beschikbaar. Om zoveel en snel mogelijk de kinderen die het nodig hadden te ondersteunen heeft Fonds Urgente Noden - vooruitlopend op de oprichting van de stichting Leergeld - de uitvoering van de verstrekkingen éénmalig op zich genomen. Fonds Urgente Noden heeft een zeer grote inspanning verricht en 454 laptops en fietsen verstrekt aan kinderen in 2017. Vanaf 2018 heeft de stichting Leergeld de organisatie en de uitvoering over genomen.

3.3.5 Jeugdfonds Sport en Cultuur

Het Jeugdfonds Sport en Cultuur (voorheen JeugdSportFonds en JeugdCultuurFonds) betaalt voor kinderen met een HaarlemPas het lidmaatschap van een sport en/of cultuurclub. Ook stimuleert het Jeugdfonds dat kinderen kennis maken met sport of cultuur. Bijvoorbeeld door samen met musea of podia toegangskaartjes of workshops te regelen voor kinderen. In 2019 heeft het Jeugdfonds Cultuur@CruyffCourts georganiseerd waarbij op het Cruyff Court in Parkwijk allerlei culturele activiteiten worden georganiseerd voor kinderen uit de wijk. Kinderen en hun ouders zijn erg blij met het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Het helpt kinderen zich te ontwikkelen. In het jaarverslag¹⁵ 2018 heeft het Jeugdfonds mooie verhalen van kinderen opgenomen, bijvoorbeeld van onze Haarlemse wereldkampioen.

3.3.6 Gratis peuteropvang (voorheen peuterspeelzaal)

De peuteropvang is voor alle kinderen met een HaarlemPas gratis. Hierdoor kunnen alle peuters in Haarlem naar de peuteropvang ongeacht het inkomen van hun ouders. Ook bij de landelijke wijzing in 2018 van de financiering van peuteropvang is het Haarlem gelukt om de gratis toegang voor peuters met de HaarlemPas overeind te houden.

Aantal peuters die gratis met de HaarlemPas naar de peuterspeelzaal zijn gegaan	
2016	320
2017	402
2018	366
2019	370

¹⁴ <https://www.leergeld.nl/haarlemzandvoort/wp-content/uploads/sites/73/2018/06/Jaarverslag-LG-2018-FINAL.pdf>

¹⁵ <https://jeugdfondssportencultuur.nl/wp-content/uploads/2018/06/JFSC-jaarverslag-2018-Haarlem.pdf>

3.3.7 Schuldpreventie voor jongeren

De evaluatie van dit onderdeel is opgenomen in het evaluatierapport Schulddienstverlening 'Stevig op eigen benen'¹⁶.

3.3.8 Pilot voeding op scholen

Aan de pilot voeding op scholen heeft slechts één Haarlemse school deelgenomen. Voor scholen blijkt het erg ingewikkeld om te regelen dat er dagelijks eten beschikbaar is op school. Eén school heeft een project van drie weken gehouden over gezonde voeding en een goed ontbijt. Hierbij werd ook samengewerkt met organisaties als SportSupport, Druppie, Wereld kindertheater en Rebup. Eten op school structureel organiseren bleek ook voor deze zeer gemotiveerde school te ingewikkeld. Er hebben in totaal 61 kinderen deelgenomen aan de pilot in Haarlem.

3.3.9 Activiteiten voor kinderen

Om kinderen mee te laten doen aan activiteiten is er budget voor organisaties om uitstapjes en activiteiten te organiseren. Een aantal organisaties zoals Rebup en de Speelgoedbank heeft van dit budget gebruik gemaakt. Hiermee zijn kinderen naar voorstellingen geweest zoals naar het Kerstcircuit, de Tinadag, Terschelling, de bioscoop, het Sinterklaasfeest of een expositie.

Kunst kijken tijdens een uitstapje met Rebup

¹⁶ <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Vergaderingen/Besluitenlijst-BenW/2019/29oktober/10:00/Evaluatierapport-Schulddienstverlening-Stevig-op-eigen-benen>

3.4 Speerpunt 4: Ondersteuning bij leven van een laag inkomen.

In 'Samen actief tegen armoede 2016-2020' is het volgende opgenomen:

Met een laag inkomen is het vaak moeilijk rondkomen. Er is een grens aan wat je aan (vaste) lasten kan besparen. Haarlem wil mensen ondersteunen bij het betalen en omlaag brengen van de vaste lasten zoals de zorgkosten. In de jaren 2016 tot heden is de tendens dat het maandelijks inkomen van de minima voor een steeds groter deel opgaat aan het betalen van de vaste lasten.

Economische ontwikkelingen en (belasting)maatregelen van het Rijk liggen hieraan ten grondslag. Gemeenten hebben hierop weinig invloed.

In 2018 is Haarlem gestart met een gemeentelijke zorgpolis voor minima. Andere stijgende vaste lasten zijn die voor de energie. Hiervoor gaan energiecoaches bij mensen thuis langs om energiebesparende maatregelen toe te passen om zo kosten te besparen. Hiernaast is er voor incidentele bijzondere kosten de bijzondere bijstand en de minimaregelingen.

Regelingen ondergebracht onder dit speerpunt:

- HaarlemPas
- Gratis identiteitskaart met HaarlemPas
- Individuele inkomenstoeslag
- Tegemoetkoming bij ziekte en handicap
- Gemeentelijke zorgpolis
- Fonds Urgente Noden
- Tafeltje dekje
- Bijzondere bijstand

3.4.1 De HaarlemPas

Zoals al eerder is opgemerkt paragraaf 1.1.2 is de HaarlemPas dé basis van het Haarlemse minimabeleid. Ook partners in de stad maken gebruik van de HaarlemPas om hun doelgroep te bepalen. Zoals bijvoorbeeld het Jeugdfonds Sport en Cultuur; door de HaarlemPas kan het Jeugdfonds eenvoudiger vaststellen welke gezinnen tot hun doelgroep behoren dan in andere gemeenten. Partners verwijzen ook door voor het aanvragen van een HaarlemPas en/of minimaregelingen.

Door deze werkwijze en samenwerking is het gebruik van de minimaregelingen flink gestegen in de afgelopen jaren en bereikt Haarlem meer gezinnen die dit nodig hebben.

Gebruik HaarlemPas				
	Totaal aantal HaarlemPassen	Huishoudens	Kinderen 4-18 jaar	Partners
2015	8.144	5.403	1.961	780
2016	8.614	5.484	2.241	889
2017	11.006	7.204	2.606	1.196
2018	10.771	7.208	2.535	1.028
2019	11.001	7.153	2.609	1.239

Uit de Minimamonitor van Kwiz blijkt dat niet iedereen die kwijschelding ontvangt van de gemeentelijke belastingen ook daadwerkelijk een HaarlemPas heeft. Uitwisseling van de informatie vindt één keer per jaar plaats. Aangezien het onderzoek door Kwiz op een afwijkend moment is gedaan, bleek er een verschil te zijn. Het werkproces zal hierop worden aangepast.

3.4.2 Gratis identiteitskaart met het HaarlemPas

Sinds 2016 is de identiteitskaart gratis voor HaarlemPashouders vanaf 14 jaar. In 2017 is de leeftijdsgrens verlaagd naar kinderen van alle leeftijd. Dit omdat jonge kinderen zich bij medische behandelingen ook moeten kunnen identificeren. De identiteitskaart wordt eenmaal per geldigheidsduur gratis verstrekt. Sinds 2019 is er sprake van een daling van het aantal verstrekte identiteitskaarten ingezet. Dit komt doordat de geldigheidsduur van de identiteitskaart voor volwassenen in 2014 van vijf naar tien jaar is gegaan. In 2019 zijn daardoor de identiteitskaarten die zijn aangeschaft in 2014 nog geldig en hoeven niet vervangen worden. In 2019 zijn daardoor ook landelijk minder identiteitskaarten uitgegeven.

Totaal toekenningen gratis identiteitskaart	
2016	892
2017	844
2018	913
2019	538

3.4.3 Individuele inkomenstoeslag

De individuele inkomenstoeslag (voorheen langdurigheidstoeslag) volgt uit de Participatiewet. Gemeenten zijn verplicht deze inkomenstoeslag te verstrekken. Het is de enige verstrekking die gemeenten mogen doen zonder dat inwoners daar specifieke kosten voor moeten hebben, zoals dit voor het verstrekken van bijzondere bijstand wel nodig is. De wettelijke voorwaarden zijn dat iemand langdurig een laag inkomen heeft en nog niet AOW-gerechtigd is.

Wat verstaan wordt onder 'het langdurig hebben van een laag inkomen' mogen gemeenten zelf bepalen. Voor langdurig ligt de beleidsruimte tussen de 36 en 60 maanden. Haarlem heeft gekozen voor 36 maanden. De inkomensgrens voor laag inkomen is bij het vaststellen van het minimabeleid 2016 verhoogd van 100% naar 115% van de bijstandsnorm (inmiddels 120% per 2019).

Reden voor de verruiming in 2016 is onder andere het verkleinen van de armoedeval voor mensen die vanuit de bijstand aan het werk gaan. Vòòr 2016 kwam het namelijk voor dat iemand die kort uit de bijstand uitstroomde naar (tijdelijk) werk en daarbij meer verdiende dan de bijstandsnorm, bij hernieuwde bijstand niet langer in aanmerking kwam voor de individuele inkomenstoeslag. Pas na een wachttijd van 36 maanden was er opnieuw recht opgebouwd. Dit maakte het onaantrekkelijk om vanuit de bijstand kortdurend of onzeker werk te accepteren waardoor kansen op de arbeidsmarkt onbenut konden blijven.

Door het verhogen van de inkomensgrens voor het recht op de individuele inkomenstoeslag kon in 2016 gestart worden met een andere werkwijze. Door de gelijktrekking van de inkomensgrens voor de individuele inkomenstoeslag aan het overige minimabeleid, is het mogelijk geworden om de betreffende inwoners gericht aan te schrijven. Uit het systeem kan geselecteerd worden wie drie jaar de HaarlemPas heeft. Deze mensen ontvangen een brief met een aanvraagformulier voor de individuele inkomenstoeslag. De aanvraag is daardoor makkelijker voor zowel de klant als voor de organisatie. Voorheen moest namelijk het inkomen van drie jaar worden getoetst aan de hand van bewijsstukken.

Uit onderstaand staatje blijkt dat de verruiming van de inkomensgrens in 2016 geleid heeft tot een hoger gebruik van de individuele inkomenstoeslag

Aantal huishoudens dat gebruik maakt van de inkomenstoeslag	
2015	1.071
2016	2.508
2017	2.114
2018	2.242
2019	2.487

3.4.4 Tegemoetkoming in zorgkosten

Vanaf 2015 kent Haarlem de regeling tegemoetkoming bij ziekte en handicap. Dit is een tegemoetkoming voor alle Haarlemmers met een laag inkomen die een eigen bijdrage Wmo moeten betalen en/of minimaal € 100,-- betalen aan het wettelijk eigen risico.

De tegemoetkomingsregeling vergoedt slecht een deel van de kosten van het wettelijk verplichte eigen risico (per kalenderjaar maximaal € 256,50) en de eigen bijdrage Wmo (maximaal € 204,72) per kalenderjaar.

De huidige gemeentelijke zorgpolis is per 2018 ingevoerd. Deelnemers van de gemeentelijke zorgpolis hoeven geen wettelijke eigen risico te betalen, aangezien Haarlem hiervoor een financiële bijdrage van € 360,-- per volwassene aan de zorgverzekeraars Univé en Zorg en Zekerheid doet. De vergoeding voor de eigen bijdrage Wmo is opgenomen in de uitgebreidere pakketten binnen de gemeentelijke zorgpolis. De gemeentelijke zorgpolis is een goed aanbod voor mensen met gemiddelde tot hoge zorgvraag en navenant hoge zorgkosten.

De tegemoetkoming eigen bijdrage bij ziekte en handicap blijft nodig voor bijvoorbeeld mensen met problematische schulden die geen gebruik kunnen maken van de gemeentelijke zorgpolis door een opgelopen premieachterstand. Ook blijft deze regeling nodig voor mensen die onverwachts geconfronteerd worden met hogere zorgkosten die (nog) niet verzekerd zijn bij de gemeentelijke zorgpolis.

De tegemoetkoming in de zorgkosten biedt deze groep de benodigde ondersteuning, waarna zij daarna alsnog kunnen overstappen op de gemeentelijke zorgpolis.

De tegemoetkoming wettelijk eigen risico kan ook een jaar na het betreffende kalenderjaar nog worden aangevraagd omdat het wettelijk eigen risico soms pas na het betreffende kalenderjaar in rekening wordt gebracht.

Inwoners die in een bepaald kalenderjaar gaan deelnemen aan de gemeentelijke zorgpolis kunnen nog een aanvraag voor de tegemoetkoming voor kosten uit het voorgaande jaar indienen. Reden waarom sommige mensen (in het jaar dat zij overstappen naar de gemeentelijke zorgpolis) in beide regelingen mee tellen.

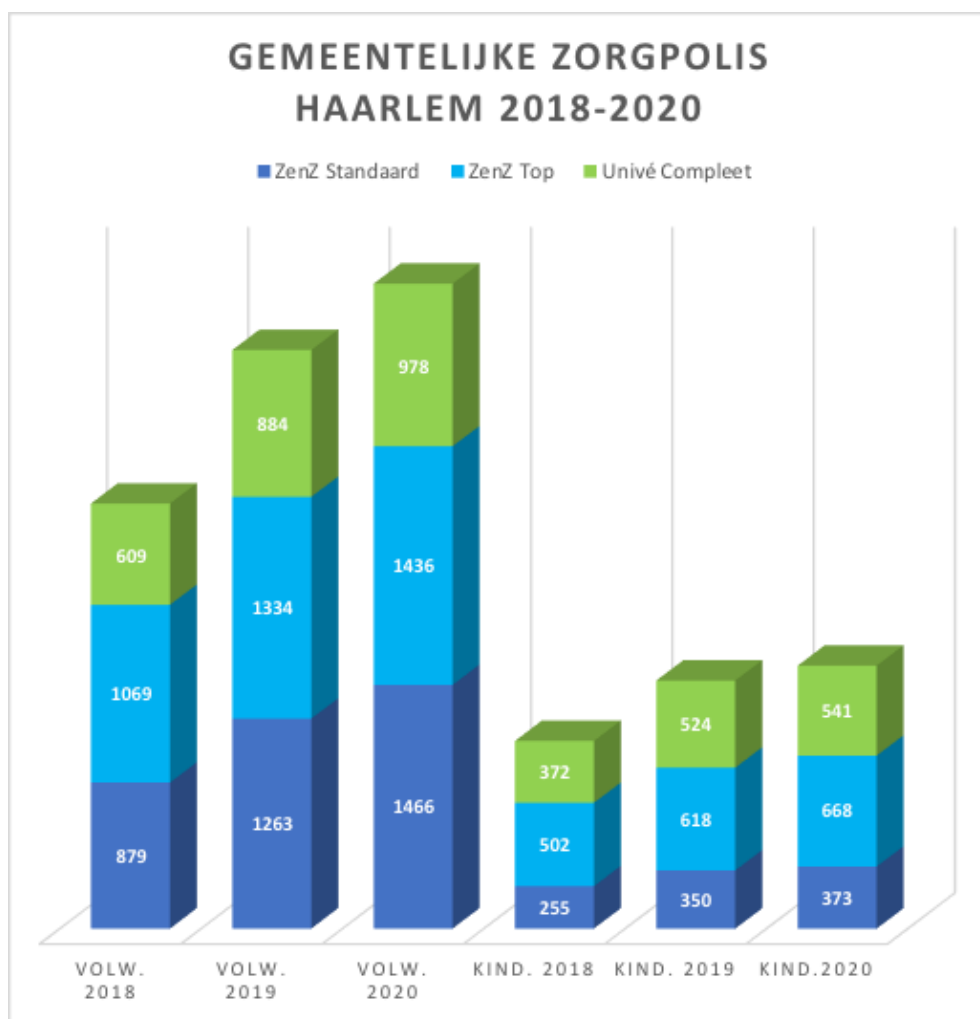
Het gebruik van de tegemoetkoming eigen bijdrage bij ziekte en handicap nam vanaf 2015 elk jaar toe en neemt vanaf de introductie van de gemeentelijke zorgpolis af, aangezien de gemeentelijke zorgpolis voor mensen met hoge zorgkosten gunstiger uitvalt.

In 2018 namen 1.541 volwassenen deel aan de gemeentelijke zorgpolis en 943 kinderen. In 2019 is dit opgelopen naar 3.356 volwassenen en 1.392 kinderen. De evaluatie van de gemeentelijke zorgpolis¹⁷ is het voorjaar 2019 beschikbaar gekomen.

Gebruik tegemoetkoming en/of zorgpolis		
	Huishoudens die gebruik maken van tegemoetkoming	Volwassenen die gebruik maken van zorgpolis
2015	1.202	Zorgpolis bestond nog niet
2016	2.454	Zorgpolis bestond nog niet
2017	3.301	Zorgpolis bestond nog niet
2018	2.574	2.557
2019	2.000	3.481

¹⁷ <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Verzamelingen/Besluitenlijst-BenW/2019/14-mei/10:00>

De onderstaande tabel geeft de verdeling over de verschillende pakketten van de gemeentelijke zorgpolis weer over 2018, 2019 en de nieuwe aanmeldingen voor 2020.

3.4.5 Tafeltje Dekje

Vanuit het minimabeleid wordt de Unie van Vrijwilligers al vele jaren ondersteund om warme maaltijden te verstrekken aan Haarlemmers met een kleine beurs die hierin niet zelf kunnen voorzien. Het aantal gebruikers varieert. Sommige mensen maken slechts korte tijd gebruik van Tafeltje dekje, bijvoorbeeld tijdens het herstellen na een operatie. Het aantal huishoudens dat gemiddeld gebruik maakt van Tafeltje Dekje staat in onderstaande tabel. Eind 2019 werden wekelijks gemiddeld 100 huishoudens voorzien van een maaltijd. Het aantal verstrekte maaltijden is in de afgelopen jaren afgenomen. Vanaf 1 januari 2020 is deze activiteit overgenomen door Haarlem Effect.

	Totaal verstrekte maaltijden	Aantal huishoudens dat gemiddeld gebruik maakt
2017	29.201	133
2018	29.762	116
2019	26.486	101

3.4.6 Fonds Urgente Noden

Het Fonds Urgente Noden Haarlem en Omgeving biedt financiële steun aan mensen die in een noodsituatie verkeren en voor wie geen, of geen tijdige, voorliggende voorzieningen beschikbaar zijn. Het Fonds helpt mensen die buiten de gemeentelijke regelingen vallen of niet in aanmerking komen voor bijzondere bijstand. Tussen het Fonds en de gemeente vindt afstemming plaats over de vergoedingen. Fonds Urgente Noden is een belangrijke aanvulling op het gemeentelijke minimabeleid en wordt dan ook vanuit het minimabudget gesubsidieerd. Doorverwijzing naar het Fonds gebeurt door vele maatschappelijke partners in de stad, de meeste verwijzingen komen uit de wijkteams.

In het jaarverslag¹⁸ van Fonds Urgente Noden is informatie over wat het Fonds heeft gedaan, opgenomen. Ook is er aandacht besteed aan zogeheten narratieve verantwoording.

3.4.7 Bijzondere bijstand

3.4.5.1 Algemeen

Bijzondere bijstand maakt deel uit van het minimabeleid. Bijzondere bijstand is een vergoeding van individuele *noodzakelijke* kosten die door bijzondere omstandigheden zijn ontstaan en die iemand niet zelf kan betalen. Niet alle kosten vallen onder de bijzondere bijstand. Sommige kosten vallen onder een ander potje (voorliggende voorziening). Bijzondere bijstand is dan niet mogelijk. Bijzondere bijstand is onderdeel van de Participatiewet. Over besluiten bijzondere bijstand is veel jurisprudentie verschenen

Voor het vaststellen van bijzondere bijstand worden individuele omstandigheden meegewogen.

Ook wordt gekeken wat de goedkoopste, meest adequate oplossing is voor het probleem.

Niet iedereen heeft bijzondere bijstand nodig. Neem bijvoorbeeld een bril. Iemand heeft die alleen nodig als hij slecht kan zien. Als er geen andere vergoeding is uit bijvoorbeeld de aanvullende verzekering kan hiervoor bijzondere bijstand worden verleend. Algemene kosten die iedereen heeft, vallen niet onder de bijzondere bijstand. Deze kosten moeten in principe uit het reguliere inkomen betaald worden. Denk aan huur en verzekeringspremies, maar ook bijvoorbeeld schoenen en kleding. Als mensen in een jaar geen bijzondere kosten hebben, dan is bijzondere bijstand niet nodig. In een ander jaar kan iemand meerdere kostenposten hebben waarvoor bijzondere bijstand kan worden verstrekt. Het soort kosten waarvoor bijzondere bijstand wordt verstrekt varieert en hangt af van bijzondere individuele omstandigheden. Het aantal toekenningen schommelt derhalve door de jaren heen.

Totaal aantal toekenningen bijzondere bijstand	
2015	2.134
2016	2.346
2017	2.482
2018	2.142
2019	2.048

3.4.5.2 Bijzondere bijstand in een aantal kostensoorten uitgelicht

Een aantal kostensoorten binnen de bijzondere bijstand valt op. Algemeen bekend is de toename van de kosten voor beschermingsbewind. In 2015 waren er 799 huishoudens die bijzondere bijstand voor deze kosten ontvingen, in 2018 is dit opgelopen tot 1.276 gezinnen. Dit past geheel in de landelijke trend voor deze kosten. Beschermingsbewind is een ingrijpende maatregel in de vrijheid van handelen van mensen. Voor sommigen is dit permanent nodig, voor sommigen slechts tijdelijk. Haarlem is in 2018 gestart met Budget ondersteuning op Maat (BooM) als lichter

¹⁸ https://urgentenodenhaarlem.nl/assets/media/Jaarverslag_FUN_2018-web.pdf

alternatief aan mensen voor wie beschermingsbewind een te zwaar middel is. Dit is ook opgenomen in het evaluatierapport Schulddienstverlening¹⁹.

	Aantal huishoudens dat gebruik maakt van beschermingsbewind	Percentage van totaal aantal aanvragen bijzondere bijstand
2015	799	37 %
2016	985	42 %
2017	1.137	46 %
2018	1.276	60 %
2019	1.362	67 %

Bijzondere bijstand voor kosten woninginrichting wordt verstrekt aan mensen die een complete woning moeten inrichten en hiervoor zelf niet hebben kunnen sparen. Bijvoorbeeld daklozen of statushouders die een woning binnen Haarlem krijgen. Bijzondere bijstand voor deze kosten wordt verstrekt in de vorm van een lening waarop vier jaar moet worden afgelost. Een eventueel restant wordt vervolgens kwijtgescholden. Het aantal verstrekkingen varieert naar omstandigheden. In afgelopen jaren is het aantal verstrekking tot 2018 toegenomen door de extra taakstelling van statushouders.

Aantal huishoudens dat gebruik maakt van woninginrichting	
2015	299
2016	261
2017	327
2018	262
2019	216

Voorts is er een toename van de verstrekking van bijzondere bijstand voor de eigen bijdrage voor rechtsbijstand.

Aantal huishoudens dat gebruik maakt van rechtsbijstand	
2015	371
2016	456
2017	463
2018	428
2019	451

3.4.5.3 Stijging kosten bijzondere bijstand

De kosten van bijzondere bijstand stijgen, voornamelijk door de stijging van de kosten voor beschermingsbewind. Hiervan is eerder melding gedaan in de Programmabegroting 2018-2022 pagina 32²⁰. Gezien de aard van de bijzondere bijstand is het lastig om te sturen op de kosten. Door vaste jurisprudentie is de beleidsvrijheid vaak beperkt. Sturen kan wel als op andere wijze het probleem kan worden opgelost, zoals door het in zetten van Budgetondersteuning op Maat²¹. In

¹⁹ <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Vergaderingen/Besluitenlijst-BenW/2019/29-oktober/10:00/Evaluatierapport-Schulddienstverlening-Stevig-op-eigen-benen/2019770668-2-Bijlage-1-Evaluatierapport-Schulddienstverlening-Stevig-op-eigen-benen.pdf>

²⁰ <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Vergaderingen/Raad/2017/09-november/17:00/Besluitvorming-Programmabegroting-2018-2022/2017421025-2-Bijlage-Programmabegroting-2018-2022-3.pdf>

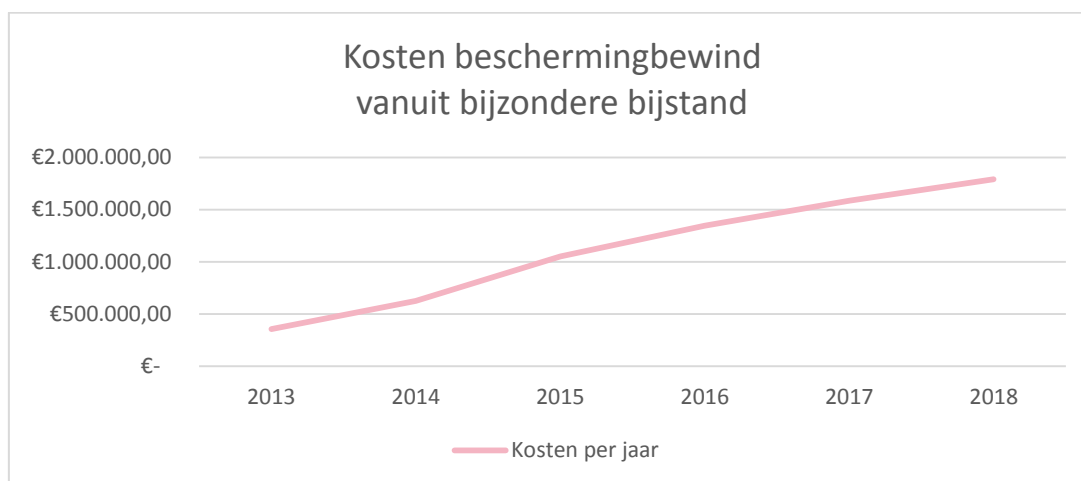
²¹ <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Vergaderingen/Besluitenlijst-BenW/2019/21-mei/10:00/Budgetondersteuning-op-maat-loont/2019146199-1-Budgetondersteuning-op-maat-loont.pdf>

evaluatierapport 'Budgetondersteuning op Maat loont'²² is een analyse opgenomen van de ontwikkeling van de kosten van beschermingsbewind.

Ook kan gestuurd worden op de doelgroep; er is namelijk beleidsvrijheid voor het vaststellen van de inkomensgrens en het berekenen van de draagkracht.

Voor het berekenen van de draagkracht voor beschermingsbewind gold in Haarlem tot eind 2019 een inkomensgrens tot 115% voor een volledige vergoeding. Dit is afwijkend van de overige regiogemeenten. In Amsterdam en andere regiogemeenten is de inkomensgrens op 100% vastgesteld. Met ingang van 1 januari 2020 heeft Haarlem besloten om de inkomensgrens van 100% te hanteren voor de kosten beschermingsbewind.

Gemeente Haarlem uitgaven Bewindvoering = budget bijzondere bijstand						
Jaar	Bedrag	% stijging t.o.v. vorig jaar	Klanten totaal	Klanten Bijstand	Klanten NUG	Gem. kosten per klant per jaar
2013	€ 354.000,00		364	179	215	€ 972,53
2014	€ 625.000,00	77%	512	254	258	€ 1.220,70
2015	€ 1.051.000,00	68%	554	284	270	€ 1.897,11
2016	€ 1.346.000,00	28%	829	433	396	€ 1.623,64
2017	€ 1.583.000,00	18%	1011	569	442	€ 1.565,78
2018	€ 1.789.000,00	13%	1271	612	659	€ 1.407,55

²² <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Vergaderingen/Besluitenlijst-BenW/2019/21-mei/10:00/Budgetondersteuning-op-maat-loont/2019146199-2-Bijlage-1-Evaluatierapport-Budgetondersteuning-op-Maat.pdf>

3.5 Speerpunt 5: Vergroten van bereik van minimaregelingen, waaronder ook het vereenvoudigen van regelgeving.

In 'Samen actief tegen armoede 2016-2020' is het volgende opgenomen:

Het laatste speerpunt richt zich op het beter bereiken van de mensen die recht hebben op de beschikbare voorzieningen. Het niet-gebruik van voorzieningen was jarenlang een aandachtspunt van de Haarlemse gemeenteraad. Niet alleen door communicatie, ook door het vereenvoudigen van (de toegang tot) de regelingen willen we het bereik verder laten groeien. Waar mogelijk informeren we inwoners rechtstreeks over de mogelijkheid om een regeling aan te vragen.

Overschotten op de budgetten minima en bijzondere bijstand leidden in 2014 en 2015 tot extra inzet van deze budgetten voor de doelgroep. Vanaf 2016 is het bereik flink gegroeid en wordt het budget voor minima volledig besteed.

Niet alleen door communicatie, maar ook door het vereenvoudigen van (de toegang tot) de regelingen is het bereik verder gegroeid tot 94%. Waar mogelijk informeren we inwoners rechtstreeks over de mogelijkheid om een regeling aan te vragen, zoals bij de individuele inkomenstoeslag en tegemoetkoming schoolkosten.

Regelingen ondergebracht onder dit speerpunt:

- Communicatie minimabeleid
- Digitaal platform (Webshop)
- Bibliotheekpas en cursus Digisterker 'Werken met de e-overheid'

3.5.1 Communicatie minimabeleid

De motie "Minima maximaal bereik" uit 2013 stelde dat de gelden die beschikbaar zijn voor minima ook daadwerkelijk terecht moeten komen bij de doelgroep. Dat was het uitgangspunt voor communicatie over gemeentelijke regelingen voor mensen op het minimum. Waarom komt dit geld niet bij de doelgroep? Eenvoudig onlineonderzoek liet zien dat schaamte, onwetendheid en slechte vindbaarheid de oorzaken waren voor het slechte bereik van de doelgroep.

Hoe bereik je mensen die zich schamen voor hun geldgebrek of schulden? Als gemeente zit je niet top of mind bij mensen die in financiële nood zitten.

Hoe dan wel, was de vraag? Mensen met geldzorgen gaan met problemen wel naar sociale partijen in de stad. Zodoende werd de eerste stap om een bijeenkomst te organiseren voor alle partners in de stad. Wij vroegen: 'Jullie kennen de doelgroep, jullie hebben zicht op de behoeften en noden. Hoe kunnen we elkaar versterken?' De bijeenkomst leverde een schat aan ideeën op. Zo bevestigden de partners dat de regelingen slecht vindbaar zijn en dat de taal waarin gemeenten mensen aanspreken vaak onbegrijpelijk is. Hun wens was voorts om deze bijeenkomsten te herhalen omdat ook veel partners in de stad elkaar niet goed kennen.

3.5.1.1 Netwerkpartners

Onze sociale partners werden dus de netwerkpartners van de gemeente. Vier keer per jaar organiseerde Haarlem een bijeenkomst "Hoe bereiken we de minima beter?". Deelnemers konden hun organisatie pitchten, de gemeente deelde informatie over de regelingen en er kwam een nieuwsbrief waarin alle kennis werd gedeeld met de brede groep. Deze netwerkbijeenkomsten zijn er anno 2020 nog steeds onder de noemer 'Samen maken we de stad'.

Tegelijkertijd is de communicatie versterkt. Van duidelijkere taal tot het zichtbaar maken wie van welke regelingen gebruik kunnen maken. Dat resulteerde in een folder, opgezet als tijdlijn, met daarin alle leeftijden en levensfasen overzichtelijk naast elkaar, van baby tot oudere. De kortingen

met de HaarlemPas werden zichtbaarder gemaakt met een overzicht van de voordelen die je hebt met de HaarlemPas.

3.5.1.2 Actieweken

Stap voor stap kreeg de communicatie voor minima vorm. Aan de regelingen op de tijdlijn zijn 'actieweken' gekoppeld. Zo krijgen de schoolkostenregeling, tegemoetkoming van ziektekosten en de gemeentelijke zorgpolis extra aandacht op momenten dat ze actueel zijn. Met sociale media, posters in de stad, flyers en posters op scholen, aandacht bij wijkcentra, apotheken, huisartsenpraktijken of fysiotherapie. Steeds met als doel om met alle communicatie zo dicht mogelijk bij de mensen te komen om zo het bereik te vergroten. Haarlemmers waarvan bekend is dat zij in aanmerking komen voor een regeling ontvangen een ingevuld aanvraagformulier. Al deze inspanningen leverden op dat de minimaregeling beter worden benut.

3.5.1.3 Klantreis

Om te toetsen of de inzet op communicatie effectief is, is er onderzoek gedaan. Hiervoor is de zogeheten Klantreis ingezet als tool. Hoe ervaart een klant zijn 'reis' vanaf het moment dat er een concrete vraag is naar een dienst of product, tot en met het moment dat de gevraagde dienst geleverd is? Die klantreis leverde weer nieuwe inzichten op. Met deze inzichten zijn de minimafolder en de website verbeterd. Op de homepage staat bijvoorbeeld nu een button 'Laag inkomen' zodat alle minimaregelingen makkelijker vindbaar en toegankelijk zijn.

3.5.1.4 Animatiefilmpjes²³

De volgende stap was het project externe communicatie. Vanuit de gemeente schrijven we regelmatig brieven naar onze inwoners. Deze brieven zijn niet altijd begrijpelijk voor de inwoners. Er is daarom ingezet op het herschrijven van brieven in duidelijke en begrijpelijke taal. Naast de duidelijke taal is ook ingezet op de toegankelijkheid. Gekozen is voor animatiefilmpjes van een aantal producten en diensten, waaronder de HaarlemPas en de Gemeentelijke Zorgpolis. De animatiefilm laat zien dat de Haarlemmer zelf aan zet is en dat de gemeente kan ondersteunen. De filmpjes zijn gepubliceerd op het Haarlemse YouTube kanaal en op de website, zodat ze ook beschikbaar zijn voor externe partijen.

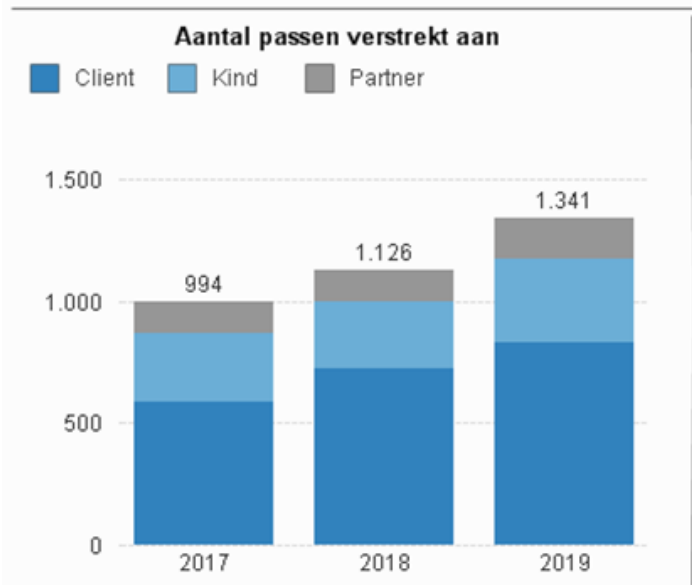
HaarlemPas

²³ [Link naar animatiefilmpje](#)

3.5.1.5 Stijging aantal HaarlemPassen op aanvraag

Hieronder een overzicht van het aantal HaarlemPassen die verstrekt zijn op aanvraag. Aan de stijgende lijn zijn de resultaten van de communicatie-inspanningen te zien.

3.5.2 Digitaal platform

In 2016 is aangekondigd om de mogelijkheden van een digitaal platform te onderzoeken. Hiermee zouden 'aanbiedingen' voor HaarlemPashouders en keuzes binnen het kindpakket op een plaats vindbaar zijn. Via dit platform zou het voor HaarlemPashouders mogelijk worden om zelf te kiezen hoe het budget besteed kan worden, bijvoorbeeld keuzes vanuit de kindgelden. Voorstellen voor de ontwikkeling van deze webshop zijn gedaan bij de programmabegroting in november 2017. Echter, met de aanneming van het amendement 'Besteed de 2 miljoen een tikkie anders'²⁴ is besloten hiervoor geen budget beschikbaar te stellen.

3.5.3 Digisterker; samenwerking met de bibliotheek

In 2016 is minimabudget ingezet om Digisterker van de bibliotheek gratis aan te bieden aan HaarlemPashouders. Digisterker is een ondersteuning die de bibliotheek aanbiedt aan mensen met weinig digitale vaardigheden. Vanaf 2017 wordt Digisterker gefinancierd door de belastingdienst en is ondersteuning vanuit het minimabudget niet meer nodig. Het aanbod vanuit de bibliotheek is er nog steeds.

3.6 Toevoegingen minimabeleid vanaf 2016

3.6.1 Kindgelden

In 2017 kwam er vanuit het Rijk extra geld beschikbaar voor kinderen in armoede. De zogenoemde kindgelden van Klijnsma. In Haarlem is dit budget volledig toegevoegd aan de bestaande minimagelden. Met de nota Kansen voor alle Haarlemse kinderen²⁵ zijn de extra gelden besteed aan het kinderkeuzebudget, de oprichting van stichting Leergeld, uitstapjes voor kinderen en meer

²⁴ <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/bestuurlijke-stukken/moties/Bis-moties-2e-termijn.pdf>

²⁵ <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Verqaderingen/Raad/2017/20-juli/19:30/Kansen-voor-alle-Haarlemse-kinderen/2017174103-1-Kansen-voor-alle-Haarlemse-kinderen-1.pdf>

gebruik van het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Deze onderwerpen zijn opgenomen bij de eerder genoemde speerpunten.

3.6.2 Verhoging inkomensgrens minimaregelingen naar 120%

Met ingang van 1 januari 2019 is de inkomensgrens verhoogd van 115% naar 120%. Dit is besloten in het coalitieprogramma Duurzaam Doen 2018-2022²⁶. Een verhoging van de inkomensgrens naar 130% vanaf 2021 was de ambitie. De inkomensgrens is verhoogd om armoede, waar vaak ook kinderen onder lijden, tegen te gaan. En om werken meer te laten lonen; en angst voor verlies van toeslagen geen rol moet spelen bij het zoeken van werk. Kortom, om de armoedeval zoveel mogelijk tegen te gaan.

Financiële tegenvallers op de gemeentelijke begroting leiden echter tot de noodzaak om bezuinigingen door te voeren. Met de Programmabegroting 2020-2024²⁷ is afgezien van de voorgenomen verhoging van de inkomensgrens van 120% naar 130%.

De resultaten van de verhoging van 115% naar 120% vanaf 1 januari 2019 zijn niet verwerkt in de voorliggende evaluatie aangezien de periode tussen de gerealiseerde verhoging en de feitelijke evaluatie hiervoor te kort is.

3.6.3 Sporten voor volwassenen

Sporten voor 50-plussers is al jaren mogelijk met hulp van de HaarlemPas. Per 2019 is dit ook mogelijk voor alle volwassenen vanaf 18 jaar. Het college heeft begin januari 2019 het besluit 'sporten met de HaarlemPas' genomen²⁸. Tot begin oktober 2019 hebben 35 mensen gebruik gemaakt van de regeling. Voor 2020 wordt de regeling voortgezet.

²⁶ <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/informatie-over/college-van-b-en-w/Coalitieprogramma-Duurzaam-Doen-2018-2022.pdf>

²⁷ <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Vergaderingen/Raad/2019/04-november/18:30/Bespreking-Programmabegroting-2020-2024/2019728363-4-Bijlage-3-Taakstellingen-2.pdf>

²⁸ <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Vergaderingen/Besluitenlijst-BenW/2019/08-januari/10:00>

4. Uitvoering

4.1 Extra formatie, achterstanden opgelost

4.1.1 Meer Haarlemmers bereikt, meer aanvragen afgehandeld

Met de stijging van het aantal HaarlemPassen in de afgelopen jaren, is ook het aantal aanvragen voor minimaregelingen gestegen. In 2015 werden 5.088 aanvragen ingediend en 3.862 aanvragen toegekend. In 2018 zijn 8.350 aanvragen ingediend en 7.350 aanvragen toegekend. Het aantal aanvragen kent daarmee een stijging van 65% en dit bracht ook gevolgen voor de uitvoering met zich mee. Het aantal medewerkers steeg niet evenredig mee. Hierdoor liep de werkvoorraad op en ontstonden er achterstanden. Dit resulteerde eind 2017 in de nota wachttijden minimaregelingen²⁹. In het derde kwartaal 2017 is extra tijdelijke formatie ingehuurd. Deze tijdelijke formatie is in het najaar van 2018 omgezet naar structurele formatie. Vanaf februari 2019 is de achterstand volledig weggewerkt en worden alle aanvragen ruim binnen de wettelijke termijn behandeld.

Ook is de planning van de actieweken beter afgestemd op de werkprocessen zodat piekbelasting kan worden opgevangen en er geen nieuwe achterstanden ontstaan. Tenslotte zijn en worden de werkprocessen verbeterd. Een continu proces gebaseerd op de principes van leanmanagement.

4.1.2 Aanpak toezenden aanvragen

Per jaar zijn er verschillende momenten dat gezinnen met een HaarlemPas informatie thuisgestuurd krijgen. Zo zijn er de voor-inge vulde aanvraagformulieren over de schoolkostenregeling, de nieuwe HaarlemPas, de gemeentelijke zorgpolis en de individuele inkomenstoelage. Deze mailingen zijn soms gekoppeld aan een actieweek vanuit communicatie. Uitvoering en communicatie stemmen de acties met elkaar af, zodat het minimateam klaar zit voor vragen. Tijdens de mailingen en actieweken komen veel aanvragen binnen.

4.2 Verbinding met de stad

4.2.1 Minimateam gaat de stad in

Het minimateam gaat natuurlijk ook mee in de veranderingen binnen het sociaal domein. In de jaren voor 2015 handelde het team vooral administratief de aanvragen minimaregelingen af. Dit veranderde bij de introductie van de gemeentelijke zorgpolis en de inloopsprekuren in het najaar 2017. De medewerkers van het minimateam werkten bij de inloopsprekuren op de locaties van het wijkteam. Samen met de Haarlemmers die wilden overstappen naar de gemeentelijke zorgpolis is uitgezocht welke polis het beste bij iemand paste. Inwoners die nog geen HaarlemPas hadden, werden geholpen om deze per direct aan te vragen. Deze aanvragen zijn met voorrang behandeld, waarna de overstap naar de gemeentelijke zorgpolis aansluitend geregeld kon worden. Het minimateam wordt steeds meer gevraagd om voorlichting te geven over alle minimaregelingen bij partners in de stad. Ook bij de netwerkbijeenkomsten 'Samen maken we de stad' zijn afgevaardigden van het minimateam aanwezig.

²⁹ <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Vergaderingen/Commissie-samenleving/2017/07-december/20:00/Toezegging-problematiek-en-oplossingen-wachttijden-minimaregelingen/2017463887-Verantwoording-toezegging-Analyse-wachttijden-minimaregelingen.pdf>

4.2.2 Route via de sociale wijkteams

Ook bij de sociale wijkteams komen Haarlemmers langs om vragen te stellen over de minimaregelingen. Het minimateam geeft voorlichting aan de wijkteamleden over de regelingen en mogelijkheden van het minimabeleid. Hierdoor wordt de wederzijdse kennis vergroot en de samenwerking bevorderd.

4.2.3 Warme overdracht tussen de afdelingen

Vanuit Schulddienstverlening wordt actief verwezen op de verschillende minimavoorzieningen. Team Minima verwijst door naar de budgetcoaches van Schulddienstverlening wanneer er signalen over geldzorgen zijn.

4.2.4 Klanttevredenheidsonderzoek

Uit het klanttevredenheidsonderzoek³⁰ 2018-2019 blijkt dat Haarlemmers tevreden zijn over het aanbod minimavoorzieningen en dit waarderen met een 7. Wanneer wordt gevraagd welke voorzieningen worden gemist, is een aantal terugkomende voorzieningen te onderscheiden. Met name sport-gerelateerde voorzieningen als zwemmen en fitness worden genoemd en voorzieningen voor de kosten voor openbaar vervoer als trein en bus.

De dienstverlening van de minima-regelingen krijgt een voldoende (6.7). De inwoners zijn over het algemeen tevreden over de medewerkers als het gaat om: vertellen waar ze recht op hebben, het houden aan afspraken of duidelijke en snelle antwoorden op vragen. Verbetering wordt gevraagd bij het creatief meedenken in oplossingen vanuit de leefwereld van de klant.

De uitkomsten van het klanttevredenheidsonderzoek zijn intern opgepakt ter verbetering van de dienstverlening.

4.3 Minimabudget

Een laag bereik van de Haarlemse minima en overschotten op het budget van de minima en bijzondere bijstand waren reden om vanaf 2015 in te zetten op een beter bereik van de minima. Dit is goed gelukt en sinds 2017 is er niet langer sprake van overschrijding van de budgetten. Door de (landelijke) stijging van het beroep op beschermingsbewind en de financiering hiervan uit de bijzondere bijstand staan de budgetten thans onder druk. Ook de stijging van het aantal deelnemers in de gemeentelijke zorgpolis draagt bij aan eventuele overschrijding van de budgetten. Vrij vertaald, de keerzijde van het succes van het optimale bereik is het risico van niet toereikende budgetten.

Op een aantal minimaregelingen, zoals de gemeentelijke zorgpolis kan nog extra worden ingezet om het bereik te vergroten, maar hiermee neemt de druk op het totale budget echter verder toe. De omvang van het minimabudget is € 7.480.000,-- in 2020.

³⁰ <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Vergaderingen/Commissie-samenleving/2019/06-juni/18:30/Resultaten-klanttevredenheidsonderzoek-WI-en-SMSR-Haarlem-2018-2019/19-1.pdf>

5. Minimamonitor en Inkomenseffectrapportage 2018-2019 door Kwiz

5.1 Onderzoek Minimamonitor

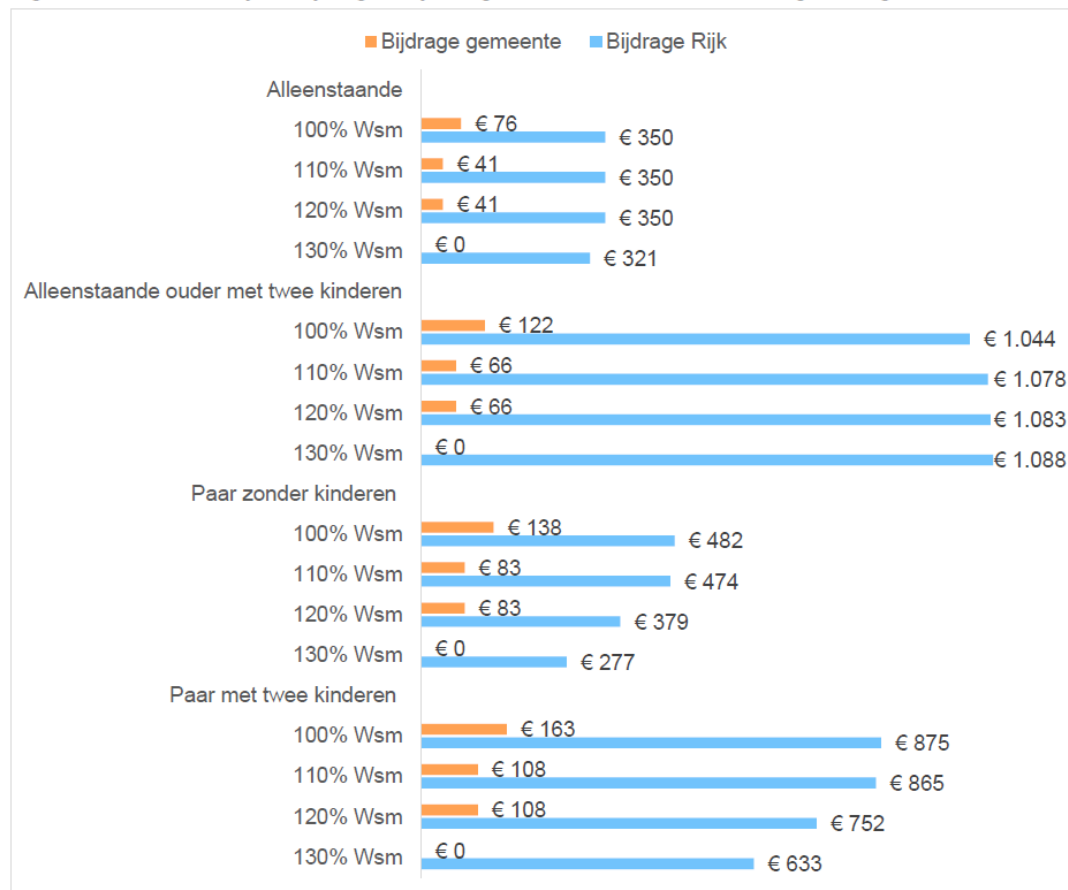
Bij de bespreking van de nota 'Voortzetten minimabeleid 2018-2019' in de commissie samenleving is onderzoek naar bereik en effectiviteit van het Haarlemse beleid toegezegd. Onderzoeksbureau Kwiz heeft hier onderzoek naar gedaan. Deze Minimamonitor is opgenomen als bijlage. Kwiz is een bureau voor onderzoek en advies in het sociaal domein. Kwiz betreft bij het onderzoek ook de gegevens van huishoudens die gebruik maken van kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen en het Jeugdfonds Sport en Cultuur en stichting Leergeld. Hierdoor is het onderzoek naar de Haarlemse minimahuishoudens veel breder gedaan dan wanneer dit alleen zou worden gedaan vanuit de registratie van verstrekte minimaregelingen en bijzondere bijstand. Voor het onderzoek naar de Minimamonitor zijn de cijfers uit 2018 gebruikt en de inkomensgrens van 115%. Voor de Inkomenseffectrapportage zijn de cijfers uit 2019 gebruikt en de inkomensgrens van 120%. De Minimamonitor en Inkomenseffectrapportage maakt Kwiz voor vele gemeenten zoals Leiden, Den Haag en Alkmaar.

5.2 Werk in plaats van een bijstandsuitkering leidt tot een hoger besteedbaar inkomen

Uitstroom vanuit de bijstand naar werk leidt in alle gevallen tot verbetering van het vrij besteedbare (gezins)inkomen. Dit blijkt uit het onderzoek naar de effecten van het stijgen van het inkomen bij minima. Uit dit onderzoek blijkt ook dat ondersteuning vanuit de rijksoverheid de grootste invloed heeft op het besteedbaar inkomen van gezinnen.

In paragraaf 3 van de Minimamonitor zijn de **inkomenseffecten** onderzocht. In onderstaand figuur (3.1.1) is de ondersteuning door de rijksoverheid en gemeente weergegeven. De blauwe lijnen geven de ondersteuning van de rijksoverheid weer, de oranje die van gemeente Haarlem (bron Minimamonitor Kwiz).

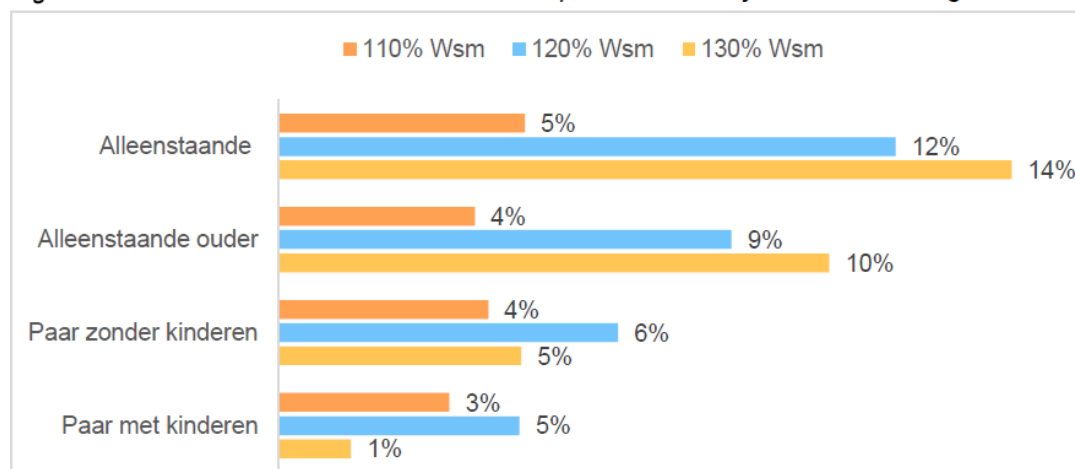
Figuur 3.1.1. Maandelijkse bijdrages Rijk en gemeente, minima niet AOW-gerechtigd

Wsm staat voor wettelijk sociaal minimum; dit is vergelijkbaar met de bijstandsnorm naar gezinssamenstelling zoals die in Haarlem gehanteerd wordt voor het bepalen van de inkomensgrens voor het minimabeleid.

In de figuur 1.1.1 is weergegeven hoe de ontwikkeling is van het inkomen bij werkaanvaarding tegen een loon van 100, 120 en 130% van de toepasselijke bijstandsnorm.

Figuur 1.1.1. Groei in totaal inkomen t.o.v. 100 procent Wsm bij werkaanvaarding¹

In alle gevallen loont het om te gaan werken uit de bijstand. Echter, een loonstijging van 120% naar 130% geeft vaak een terugval in het besteedbaar inkomen. Het inkomen blijft in alle gevallen boven

het bijstandsniveau. Alleenstaanden gaan er relatief het meest op vooruit wanneer zij gaan werken vanuit de bijstand. Paren met kinderen daarentegen krijgen met de genoemde terugval in inkomen te maken, financieel gezien is werken voor deze huishoudens het minst aantrekkelijk.

De terugval in besteedbaar inkomen bij 130% komt door de terugloop van toeslagen van de rijksoverheid en doordat minimaregelingen vervallen boven de 120%. Een verhoging van de inkomensgrens van het Haarlemse minimabeleid zal de teruggang in het besteedbaar inkomen en daarmee de armoedeval verkleinen.

Vanuit het Rijk wordt met name de huurtoeslag minder. Het Rijk wil dit deel van de armoedeval verkleinen. Vanaf 2020 wordt daarom de huurtoeslag minder snel teruggebracht en zal de armoedeval op dit punt afnemen. De verwachting is dat de nieuwe tabellen van de huurtoeslag een positief effect hebben voor minima, zodat de bestedingsruimte toeneemt.

5.3 Ondersteuning vanuit het minimabeleid heeft een positief effect op de bestedingsruimte van huishoudens.

In de Minimamonitor is onderzocht hoeveel bestedingsruimte huishoudens hebben.

Hieruit blijkt dat, na aftrek van vaste lasten:

- alleenstaanden zonder kinderen meer te besteden hebben dan gezinnen zonder kinderen, en
- alleenstaande ouders meer te besteden hebben dan gezinnen met kinderen.

Paren met een inkomen tot 100% komen, zonder de gemeentelijke bijdragen, maandelijks zelfs geld tekort voor alleen al de basisuitgaven.

In de Minimamonitor is in bijlage 2 een overzicht opgenomen van alle inkomsten en uitgaven. Bij de berekening wordt uitgegaan van modelhuishoudens met een sociale huur en goedkope aanbieders van de overige vaste lasten. Verder maakt het huishouden gebruik van alle mogelijke toeslagen en tegemoetkomingen.

De term 'overige bestedingsruimte' slaat op de ruimte in het inkomen na de vaste lasten, reserveringen en huishoudelijke uitgaven. De reserveringsuitgaven zijn bedoeld voor de aanschaf en vervanging van kleding, witgoed, andere inventaris en de reservering voor het wettelijk eigen risico, voor wie medische kosten maakt en niet verzekerd is in de gemeentelijke zorgpolis.

Uit de 'overige bestedingen' moeten alle overige zaken worden bekostigd zoals **aflossing aan schulden, uitgaven aan (sport)verenigingen, zakgeld, uitstapjes, cadeautjes of een bloemetje bij een bezoekje.**

5.3.1 Geflatteerd beeld

Zowel vanuit het bestuur van stichting Leergeld als door onze Haarlemse ervaringsdeskundige is opgemerkt dat de modellen een erg rooskleurig beeld geven van de werkelijkheid. Ook geven zij aan dat zij vaak gezinnen tegenkomen die minder bestedingsruimte hebben dan uit de modellen afgeleid zou kunnen worden. Bijvoorbeeld door een hogere huur, meer reiskosten of veel schulden. Ook is bekend dat grote groepen mensen niet alle toeslagen of tegemoetkomingen aanvragen c.q. ontvangen waarop zij aanspraak kunnen maken. Verstrekkingen in natura vallen buiten de berekeningen, logisch als iemand hier geen gebruik van maakt dan wordt de waarde hiervan niet in geld uitgekeerd. Het zijn echter wel voorzieningen die komen te vervallen als het inkomen stijgt boven de inkomensgrens van het minimabeleid.

Als gemeente zien we ook dat de minimaregelingen niet volledig worden benut door alle huishoudens die tot de doelgroep behoren. De feitelijke bestedingsruimte is bij veel huishoudens daarmee minder dan in de geoptimaliseerde financiële plaatjes.

In onderstaande tabel staan de verschillen in overige bestedingsruimte tussen de ondersteuning vanuit de rijksoverheid en gemeente Haarlem. De linker kolom is 100% Wsm, waaronder 70% van de Haarlemse minima valt.

Tabel 3.2.1 Overig besteedbaar budget per huishoudtype, minima niet AOW-gerechtigd

Huishoudtype	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	> 3 jaar 100,110 120% Wsm ⁹
Alleenstaande					
Exclusief gemeente	22	124	227	334	
Inclusief gemeente	98	166	268	334	+31
Alleenstaande ouder, 2 kinderen					
Exclusief gemeente	155	259	366	507	
Inclusief gemeente	277	325	432	507	+40
Paar zonder kinderen					
Exclusief gemeente	-50	88	140	252	
Inclusief gemeente	88	171	223	252	+44
Paar, 2 kinderen					
Exclusief gemeente	-38	99	132	227	
Inclusief gemeente	125	206	240	227	+44

Tabel 3.2.2 Overig besteedbaar budget per huishoudtype, minima AOW-gerechtigd

Huishoudtype	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm
Alleenstaande (AOW-leeftijd)				
Exclusief gemeente	105	220	334	509
Inclusief gemeente	194	261	378	509
Paar (AOW-leeftijd)				
Exclusief gemeente	-19	137	276	516
Inclusief gemeente	132	220	363	516

5.4 Haarlemmers maken gebruik van de minimaregelingen

Het onderzoek in hoofdstuk 2 van de Minimamonitor geeft aan dat Haarlem het relatief goed doet in het bereiken van de minima in vergelijking met andere gemeenten. Van alle minima in Haarlem is maar liefst 94% in beeld bij één of meer van de onderzochte regelingen. Haarlemse minima maken daadwerkelijk gebruik van de minimaregelingen die worden aangeboden door de gemeente of het Jeugdfonds Sport en Cultuur en de stichting Leergeld. Er zijn bijna geen huishoudens die van geen enkele regeling gebruik maken. Van de huishoudens met kinderen die in beeld zijn maakt zelfs 99% gebruik van één van de regelingen. Hieruit kan geconcludeerd worden dat Haarlem de minima goed en effectief bereikt.

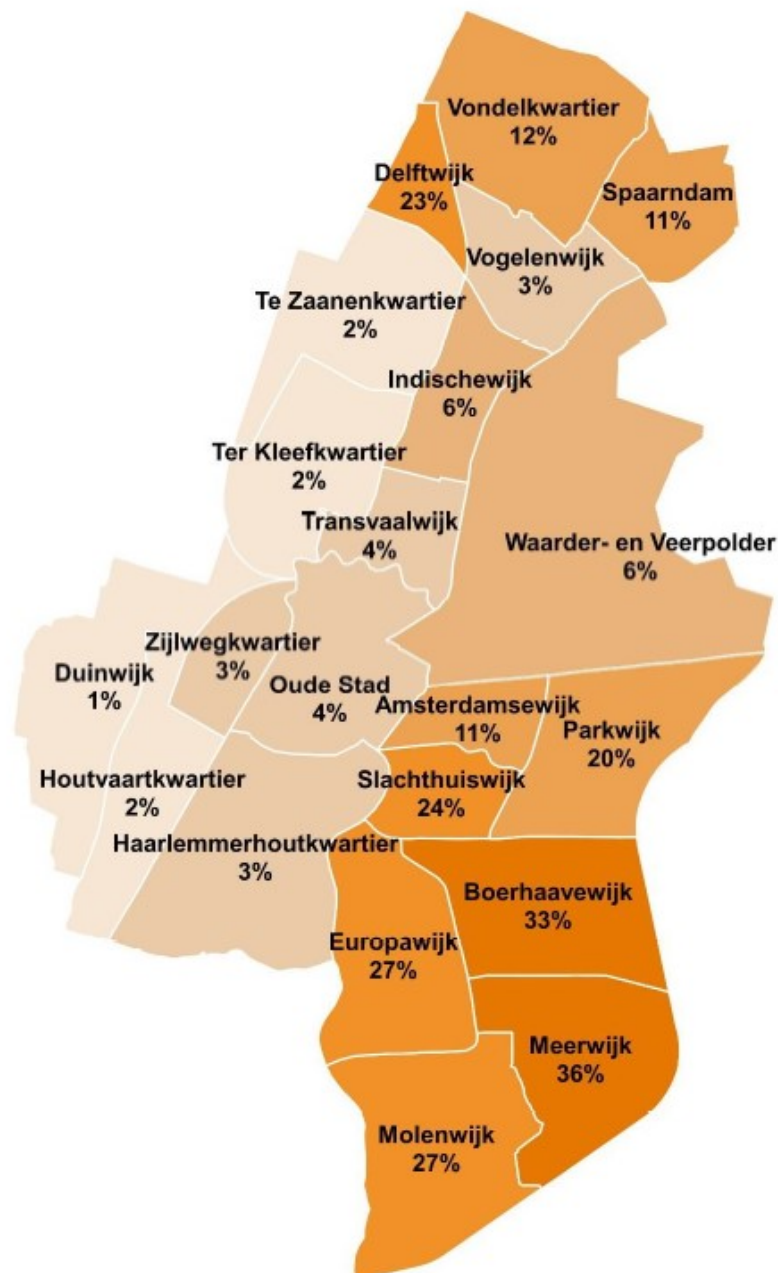
Uit de Minimamonitor blijkt verder dat niet alle mensen die een HaarlemPas zouden moeten krijgen op grond van een andere regeling, zoals kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen, deze ook hebben. Het bereik van de 'bekende doelgroep' is 90% in plaats van 100%. Dit komt met name door de vroege gegevensuitwisseling met Cocensus. Kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen is uitbesteed aan Cocensus. Begin oktober is de gegevensuitwisseling voor verstrekking van de HaarlemPassen voor het daarop volgende jaar. Dit is een logisch moment om de HaarlemPassen vóór de jaarwisseling bij de mensen thuis te bezorgen. Ook na deze datum

worden echter nog kwijtscheldingen verstrekt. Een tweede moment van uitwisseling zou derhalve tot betere resultaten kunnen leiden.

5.5 Aantal Haarlemse kinderen dat in armoede opgroeit

De meest schokkende bevinding uit de Minimamonitor is dat in Meerwijk en Boerhaavewijk **een derde van alle kinderen in armoede opgroeit**. In Delftwijk, Europawijk, Slachthuiswijk en Molenwijk is dit een kwart van alle kinderen. Figuur 5.1.1 geeft dit weer. De berekening is gebaseerd op de cijfers en minimagrens uit 2018, namelijk 115%. Bij de inkomensgrens tot 120% zullen de percentages nog iets toenemen.

Figuur 5.1.1. Aandeel (relatief) kinderen in minimahuishoudens tot 115% per wijk

5.6 Minimamonitor: Haarlem heeft een zeer actief minimabeleid

Samengevat komt uit de Minimamonitor naar volgende voren dat:

- 94% van alle Haarlemse minima is in beeld. Haarlem bereikt veel minima met het minimabeleid. Haarlem scoort hierin beter dan vergelijkbare steden.
- Het Haarlemse minimabeleid geeft gezinnen meer ruimte om rond te komen, sommige huishoudens zouden anders structureel te weinig te besteden hebben.
- Werk in plaats van een bijstandsuitkering leidt tot een (iets) hoger besteedbaar inkomen.
- Op de armoedeval hebben met name regelingen van de rijksoverheid invloed, het Haarlemse minimabeleid heeft hierop een veel beperktere invloed.
- Het aantal kinderen dat in armoede leeft is op wijkniveau in beeld gebracht. Dit overzicht kan gebruikt worden bij het ontwikkelen van nieuw beleid op gebied van bestaanszekerheid, Jeugd en gezondheid.
- Het bereik kan verder worden vergroot door de uitwisseling van gegevens met Cocensus voor het toekennen van de HaarlemPas vaker dan eens per jaar te laten plaatsvinden.
- Het aantal verstrekking van de individuele inkomenstoeslag is lager dan bij een aantal andere, vergelijkbare gemeenten.
- Er zijn 7.469 huishoudens in beeld (94%). Hiervan hebben 5.249 huishoudens een inkomen op 100%, dit zijn 70% van de huishoudens die in beeld zijn.

6. Conclusies

6.1 Haarlemse minimabeleid boekt mooie resultaten

Conclusie 1: Doelstellingen voor 2020 reeds in 2018 bereikt.

De in 2016 gestelde doelen die in 2020 bereikt moesten zijn, zijn in 2018 al ruimschoots bereikt. In hoofdstuk 2 is dit toegelicht. De bereikte resultaten zijn hieronder nogmaals opgenomen:

- 7.300 huishoudens maken gebruik van de HaarlemPas,
- 1237 kinderen sporten én 222 kinderen doen culture activiteiten met hulp van het Jeugdfonds Sport en Cultuur,
- 4.800 Haarlemmers maken gebruik van een minimaregeling,
- 7.350 minimaregelingen zijn toegekend,
- 1.871 Haarlemmers maken gebruik van bijzondere bijstand,
- 2.650 individuele toekenningen bijzondere bijstand zijn verstrekt.

Conclusie 2: Het minimabeleid bevordert de bestaanszekerheid bij het leven van een laag inkomen

Het Haarlemse minimabeleid geeft gezinnen meer ruimte om rond te komen, sommige huishoudens zouden anders structureel te weinig te besteden hebben. Het gebruik van alle regelingen is toegenomen. De HaarlemPas is de basis van het Haarlemse minimabeleid. Deze pas wordt aan alle Haarlemmers verstrekt die een inkomen hebben tot 120% van de bijstandsnorm. Met de HaarlemPas ontvangen zij informatie over mogelijkheden van ondersteuning. Aanvragen van het minimabeleid of bijzondere bijstand zijn voor mensen met een HaarlemPas veel eenvoudiger. Het aantal verstrekte HaarlemPassen is gestegen met 35% van 2015 naar 2019. Ook van de individuele inkomenstoeslag maken meer mensen gebruik; dit is gestegen met 232% van 2015 naar 2019. HaarlemPashouders kunnen sinds 2018 gebruik maken van de gemeentelijke zorgpolis. Het aantal deelnemers is boven verwachting.

Het aantal aanvragen bijzondere bijstand fluctueert licht. Van het aantal verstrekte bijzondere bijstand is wel een steeds groter deel voor beschermingsbewind; in 2015 was dit 37% in 2019 is dit gestegen naar 67%.

Op de armoedeval hebben met name regelingen van de rijksoverheid invloed, het Haarlemse minimabeleid heeft hierop een veel beperktere invloed. Verhoging van de inkomensgrens van het minimabeleid zal de Haarlemse armoedeval verder verkleinen.

Ondersteuning bij leven van een laag inkomen staat nader toegelicht in paragraaf 3.4.

Conclusie 3: Het minimabeleid bevordert zelfredzaamheid en participatie

Werk in plaats van bijstand is een belangrijke stap uit de armoede. Om zelfredzaamheid en participatie te bevorderen en de stap naar werk te vereenvoudigen heeft Haarlem in het minimabeleid een aantal voorzieningen opgenomen. Zo is er het scholingsbudget voor mensen met een bijstandsuitkering. Voor ondernemers die praktische ondersteuning nodig hebben bij de uitoefening van hun bedrijf is er 1-5-5 'Help een bedrijf'. Ook het Taalplein en het gratis bibliotheekabonnement helpen bij het participeren. Naast de voorzieningen uit het minimabeleid heeft Haarlem in het re-integratiebeleid vele maatwerkvoorzieningen, ondersteuning en bemiddeling naar (betaald) werk of participatie.

Bevorderen van zelfredzaamheid en participatie staat nader toegelicht in paragraaf 3.1.

Conclusie 4: Het minimabeleid ondersteunt kinderen uit gezinnen met een laag inkomen.

Veel meer kinderen zijn de afgelopen jaren bereikt met het Haarlemse minimabeleid, zowel met het aantal HaarlemPassen als met de daadwerkelijke verstrekkingen. Het aantal kinderen dat in

armoede leeft is op wijkniveau in beeld gebracht. In sommige Haarlemse wijken leeft meer dan een kwart of meer dan een derde van de kinderen in een gezin met een laag inkomen. Het is belangrijk dat al deze kinderen gebruik kunnen maken van het Haarlemse minimabeleid voor kinderen het 'kindpakket' en dat de voorzieningen aansluiten bij de behoefte van kinderen om zich goed te kunnen ontwikkelen. De afgelopen jaren is hard gewerkt om deze kinderen te bereiken en ondersteunen. De schoolkostenregeling is uitgebreid met een brugklaspakket. Het kinderkeuzebudget is toegevoegd, steeds meer kinderen sturen de ansichtkaart terug waarop ze aangeven waaraan zij het keuzebudget hebben besteed. Stichting Leergeld Haarlem en Zandvoort is opgericht en halverwege 2018 gestart. Het Jeugdfonds Sport en Cultuur bereikt meer kinderen. De peuterspeelzaal is in Haarlem gratis gebleven voor kinderen met een HaarlemPas. Het budget voor kindgelden wordt gericht besteed aan kinderen in armoede en sluit aan bij actuele ontwikkelingen. Verminderen van armoede van kinderen en jongeren staat nader toegelicht in paragraaf 3.3.

Conclusie 5: Versterking van de communicatie en samenwerking heeft gewerkt

De inzet van het vergroten van het bereik van de minimaregelingen, en het vereenvoudigen van de regelingen heeft gewerkt. 94% van alle Haarlemse minima is in beeld. Om dit te bereiken is overleg gevoerd met onze partners in de stad. Ook hebben we gewerkt aan de manier van communiceren, bijvoorbeeld met een klantreis en er worden actieweken gehouden. Nieuw in november 2019 waren de animatiefilmpjes.

De communicatie wordt verder toegelicht in paragraaf 3.5.

Conclusie 6: Minimabudget wordt volledig besteed

In 2016 was de opdracht om de beschikbare middelen van het minimabeleid daadwerkelijk te besteden aan de Haarlemmer met een laag inkomen. Dit is gelukt. Vanaf 2018 worden de jaarlijkse budgetten volledig benut en aangewend voor de Haarlemmers met een laag inkomen. De keerzijde van dit succes is, gelet op het open-einde-karakter van de regelingen, het risico van budgetoverschrijding.

7. Denkrichtingen voor nieuw te ontwikkelen beleid

Direct uitvoerbare acties:

1. Gesprekken starten met Cocensus over het vaker ontvangen van informatie voor het verstrekken van automatische HaarlemPassen.
2. Aanpassen van het werkproces van de schoolkostenregeling door team Minima.

Aandachtspunten voor het nieuwe beleid:

1. *Gerichte focus op kinderen die opgroeien in armoede*
De verdeling van aantallen minimahuishoudens over de verschillende wijken is bekend. De cijfers per wijk van het aantal kinderen in armoede tonen aan dat vooral in Meerwijk, Boerhaavewijk, Europawijk en Molenwijk dit om een gerichte aanpak vraagt. Het is aan te raden de cijfers van de Sociaal Economische Status van de GGD en het Jeugdbeleid hierbij te betrekken. Een idee is dat het team minima in samenwerking met de sociale wijkteams spreekuren gaat houden in deze wijken.
2. *Optimalisering van het bereik van minima met een inkomen tussen de 115-120% van de bijstandsnorm*
Met ingang van 2019 is de inkomensgrens van 115% van de bijstandsnorm verhoogd naar 120%. Echter, de huishoudens die nu ook recht hebben op een HaarlemPas, zijn nog niet allemaal bereikt. Nader onderzoek zal gedaan moeten worden hoe dit bereik in samenwerking met de partners in de stad verhoogd kan worden.
3. *Verhoging van de inkomensgrens voor het minimabeleid*
Het verhogen van de inkomensgrens verkleint de armoedeval. Ook is het aantrekkelijker om te gaan werken vanuit de bijstand als de regelingen vanuit het minimabeleid voor een iets hoger inkomen beschikbaar zijn. Met name voor gezinnen met kinderen kan het wegvallen van de voorzieningen uit het kindpakket een grote aanslag zijn op de mogelijkheden voor kinderen om mee te doen en zich te ontwikkelen. Voor kinderen is een werkende ouder ook een mooi voorbeeldfiguur voor hun eigen toekomst.
4. *Verbetering van bereik voor de individuele inkomenstoelage en de schoolkostenregeling*
Met de individuele inkomenstoelage wordt 49% van de langdurige minima bereikt. Met de schoolkostenregeling wordt 64% van de gezinnen bereikt.
5. *Keuzes maken binnen het beschikbare budget*
Een hoger bereik leidt tot hogere uitgaven; bij het ontwikkelen van het nieuwe beleid bestaanszekerheid zullen keuzes worden gemaakt die passen binnen de financiële ruimte.
6. *Verder in gesprek met de stad*
In het voorjaar 2020 zal in een bijeenkomst van 'Samen maken wij de stad' de evaluatie van het minimabeleid zal worden gedeeld en samen met de partners in de stad besproken wordt wat de belangrijkste pijlers moeten worden in het nieuwe beleid.

Dit is een uitgave van gemeente Haarlem,
9 maart 2020

Tekst: Angelica van der Kraan

Postbus 511
2003 PB Haarlem
Tel. 14 023

haarlem.nl